

Camelia Ardelean

Urme de condei

II

CAMELIA ARDELEAN

URME DE CONDEI (II)

CARTE PREMIATĂ ÎN CADRUL PROIECTULUI
„FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE CREAȚIE LITERARĂ
„TITEL CONSTANTINESCU””, EDIȚIA A XII-a, RÂMNICU
SĂRAT, PROIECT APARTINÂND ASOCIAȚIEI „RENAȘTEREA
RÂMNICEANĂ”, PREȘEDINTE CONSTANTIN MARAFET.

**PARTENER PRINCIPAL: CENTRUL CULTURAL
”FLORICA CRISTOFORIANU”- RÂMNICU SĂRAT**

**Premiul „VICTOR FRUNZĂ”
FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
„TITEL CONSTANTINESCU””,
EDIȚIA A XII-A, RÂMNICU SĂRAT, 2019**

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ARDELEAN, CAMELIA
Urme de condei / Camelia Ardelean. - Râmnicu
Sărat: Editura Rafet, 2019
ISBN 978-973-146-696-5**

821.135.1

CAMELIA ARDELEAN

URME DE CONDEI (II)

Editura RAFET
2019

Tehnoredactare: Camelia Ardelean
Copertă: Tiberiu Fischer

Dedicație:

Mamei mele, cea mai iubită ființă

ISBN 978-973-146-696-5
Editor: Constantin Marafet

S.C. Editura RAFET S.R.L
Director editură: Constantin Marafet
Str. Gradiștea nr. 5, Rm. Sărat
Mobil : 0727311412
E-mail: editurarafet@gmail.com

Ionel Necula – popas în lumea iubirilor lui Cioran

Despre scriitorul și filozoful Ionel Necula am aflat întâmplător, cu puțin timp în urmă, semn că destinul lucrează mereu în favoarea noastră, aducându-ne în cale oamenii potriviți pentru evoluția spirituală, pentru a ne desăvârși existența sau pur și simplu, pentru a ne umple sufletul de frumos. Născut în județul Galați și cunoscând gustul veșniciei de la țară, Ionel Necula locuiește în prezent la Tecuci, unde continuă să adauge, la palmaresul său impresionant de aproape șazececi de volume publicate, creații de valoare pentru literatura română, care îi poartă cu cinste numele.

Deținător al unor premii literare importante și membru al Uniunii Scriitorilor (Filiala Bacău), acest autor împătimit al scrierilor lui Cioran și-a dedicat o bună parte din existență studiului renumitului filozof și scriitor român stabilit în Franța, pentru a cărui viață și operă a făcut o adevărată pasiune. Ea s-a concretizat în publicarea a peste zece volume inspirate de marele dispărut.

Erotismul lui Cioran (Editura StudIS, Iași, 2018) constituie o călătorie în lumea fascinantă a iubirilor marelui gânditor, în labirintul lui sentimental, așa cum a fost dezvăluit(ă) de apropiat(ă) săi ori cum el însuși s-a lăsat deconspirat în însemnările sale jurnalistice.

Femeile au avut un rol important în existența lui Cioran, cu toate că dezamăgirile s-au ținut lanț, începând încă

de când acesta era foarte tânăr. Primul episod (*Cella și păduchele*) care i-a lăsat un gust amar, punându-și amprenta pentru totdeauna în cugetul său și influențându-i opiniile ulterioare despre reprezentantele sexului frumos, a fost cel al iubirii sale platonice pentru o colegă de liceu, aparținând burgheziei din Sibiu, numită Cella. Entuziasmul și intensitatea trăirilor specifice vârstei l-au făcut să-i poarte acesteia o pasiune nestăvilită timp de doi ani, deși nu-și vorbiseră niciodată. Prins în capcana timidității, a pierdut-o însă, înainte de a o avea, în favoarea unui coleg de clasă, „cel mai disprețuit dintre toți”. Umilința resimțită a fost și mai mare, fiindcă martor al întâlnirii dintre ea și colegul cu pricina a fost chiar fratele său.

Resentimentele decurse din această întâmplare nefericită și transferate (și) asupra familiei sau prietenilor, datorită capacității sale extraordinare de sugestie, l-au condus la reflecțiile acide sau (cuasi)morbide de mai târziu: „Echivocul iubirii pleacă din faptul că ești fericit și nefericit în același timp, chinul egalând voluptatea într-un vârtej unic. De aceea, nefericirea în dragoste crește cu cât femeia te înțelege și te iubește mai mult” (*Amurgul gândurilor*).

Ionel Necula reușește să extragă esența arderilor lăuntrice ale lui Cioran, „localizând” această cauză a repulsiei sale ulterioare față de instituția căsătoriei sau de ideea de a avea urmași. Teama de oficierea relației cu o femeie nu l-a putut ține, însă, departe de mrejele sexului așa-zis slab. Chiar dacă nu era un afemeiat, el nu refuza abandonarea sporadică în brațele lascivității sau uneori în lumea lui Bacchus, care îl făcea, pentru câteva clipe, să vadă viața cu alți ochi, mai puțin pesimiști.

Deși cunoștea în profunzime toate curentele filozofice ale vremurilor sale, Cioran a rămas fidel existențialismului, curent caracterizat printr-o accentuare a individualității și a libertății individuale, dar și printr-o gândire negativistă asupra *fiindului*, prin propagarea „sentimentului tragic al vieții” și a „absurdității existenței”.

Fiind adept al trăirismului, orientare filozofică aparținând lui Nae Ionescu, ce „propune căutarea autenticului prin experiența trăirii nemijlocite a vieții” (DEX), nu este de mirare că „verbul lui Cioran” era „mereu înmuiat în toxine și-n dezabuzări astringente”, afirmă Ionel Necula. Dragostea a fost, la rândul său, „impregnată de recuzita celor două direcții de gândire, cărora le-a rămas credincios”.

Marele filozof încerca să uite de sine în brațele „dorințelor obscure”, fiindcă astfel nu trebuia să dea explicații ori să se teamă de o prea mare intimitate a conștiințelor; el se străduia să evadeze din „neantul, vidul, vagul, existente în cadrul realului”. Erosul său „poartă această pecete a inconștientului, a iraționalului și a trăirii delirante, el nu derivă din real, ci dintr-o dorință involburată, nestăvilită...”, susține autorul volumului de față. La polul opus, același Emil Cioran anula „sublimul și delirul din actul sexual”, considerându-l “un stupid exercițiu de gimnastică”.

Deși nu era un confident al femeilor, el reușea uneori să le câștige încrederea, cum s-a întâmplat și în cazul scriitoarei Sorana Gurian, una din iubitele lui Mircea Eliade, pe care o consiliază după ce acesta o părăsise fără nicio explicație, în urma “insistențelor (ei) obositoare și posesive”. Acest fapt nu afectează, din fericire, bunele relații dintre Cioran și Eliade, a căror prietenie trece cu succes peste aparentul obstacol.

O altă persoană de sex feminin amintită în carte, care înfiripase o prietenie intelectuală cu Cioran, a fost Jenny Acterian, sora scriitorilor Arșavir și Haig Acterian, de origine armeană, ce avea să devină, mai târziu, regizoare, fiind cunoscută în teatru cu pseudonimul Jeni Arnotă. Urmând studii de filozofie în aceeași perioadă, avea un respect deosebit pentru el, fiind “traversați” amândoi “de singurătate și de spaimile neantului inflamant”.

După experiența iubirii platonice din liceu, care l-a marcat profund, Cioran se teme, vreme îndelungată, să se mai aventureze pe tărâmul nesigur al Afroditei, mulțumindu-se cu escapade regulate la casele de toleranță bucureștene, oraș în care și-a petrecut studenția. Și totuși, în toamna anului 1939, în scurtul interval de timp pe care și-l petrece în țară, după ce se întoarce din Franța, unde primise o bursă oferită de Institutul Francez de Înalte studii din București, el lasă “garda” jos când o cunoaște pe tânăra Margareta, profesoară de matematică și fizică la Liceul “Domnița Ileana” din Sibiu (actualul “Gheorghe Lazăr”). Între cei doi se înfiripă o frumoasă poveste de dragoste, perturbată “doar” de interesul Ecaterinei Săndulescu, o altă admiratoare a lui Cioran, profesoară de română și colegă de cancelarie cu Margareta, acordat “tânărului crai din Rășinari”, de un magnetism indiscutabil.

Ionel Necula amintește, în continuare, de implicarea lui Cioran în Mișcarea Legionară a vremii și de modul în care acesta reușea să se împartă între dovezile de susținere a legionarilor și cele de afecțiune/interes pentru noile sale prietene. Relația sa cu Margareta se revigorează la întoarcerea lui în țară, în 1940, devenind “una convulsivă, tensionată” și exteriorizând “un Eros patetic și incendiar”, căci amândoi

“conștientizau, în subsidiar, perspectiva neîmplinirii relației lor”. Din pasajele desprinse din scrisorile tinerei, presărate în volum, se deduce că ea îl iubea necondiționat, fiind “prinsă în mrejele unei iubiri neconsolidate”, în timp ce “el era mai detașat”.

În toată această perioadă tumultuoasă pentru cei doi îndrăgostiți, Nicolae Iorga este asasinat, fostul profesor al lui Cioran, Nae Ionescu, moare înainte să împlinească 50 de ani, iar istoria întoarce nepăsătoare o altă filă. “Ghimpele îndoielii” se strecoară încet între tânărul filozof și iubita sa (deși corespondența lui cu Ecaterina Săndulescu încetase), iar patima lor, cândva incandescentă, devine, încet-încet, amintire...

Din corespondența Ecaterinei cu Cioran s-au păstrat doar scrisorile lui (spre deosebire de cea cu Margareta, din care s-au păstrat doar ale ei), care “trădau mai mult o prietenie intelectuală, decât una afectivă și pasională”. El îi mărturisește unele escapade amoroase și faptul că “a pus singurătatea înaintea iubirii”, ce demonstrează că nu îi încuraja în niciun fel vreo dorință de intimitate.

Scrisorile “scepticului” au fost predate de prietena sa Muzeului Literaturii Române, relația dintre cei doi fiind încă una fără finalitate pentru cel care afirma: “Ai iubit și în iubire te-a traversat moartea. Și altcum a devenit iubirea, altcum au devenit dorințele, altcum simțirile, în fiecare gând ai devenit altul; te-ai pierdut în ele și cu ele, și ele s-au pierdut în tine”.

Dacă dragostea adevărată, aceea care te “arde” pe dinăuntru, l-a ocolit pe Cioran cât a fost tânăr (cel puțin în ce priveau sentimentele lui), pericolul nu a trecut odată cu vârsta, din contră: săgeata lui Eros, înmuiată în nectarul iubirii, l-a atins tocmai atunci când nu (mai) spera, adică la vârsta

senectuții (și anume la aproape 70 de ani). Scrisoarea neașteptată a lui Friedgard Thoma, o profesoară de filozofie din Köln, i-a stârnit interesul, iar ulterior, farmecele tinerei de numai 35 de ani l-au sedus “definitiv și irevocabil”, dovădindu-i veridicitatea sintagmei “Dragostea nu are vârstă” și faptul că nimic nu poate sta în calea unirii a două inimi, hărăzite de soartă să se completeze una pe cealaltă.

Prima lor întâlnire de la Paris este preludiul unei relații tulburătoare, în care Cioran cunoaște culmi nebănuite ale extazului, nu doar erotic, ci și mental, emoțional și spiritual, femeia nou-întâlnită fiind, “nu doar metaforic”, “exact jumătatea lui”. Sedus trup și suflet de focoasa profesoară, Cioran suportă cu mare greutate gândul că ea avea (deja) un soț la care se întorcea, de fiecare dată după ce se întâlneau, iar el, o parteneră de viață (Simone Boué), chiar dacă aceasta reprezenta, în cazul său, “nevăzutul din spatele reușitei”.

Secvențele savuroase din corespondența celor doi îndrăgostiți, rediate pe alocuri de Ionel Necula, fac deliciul cititorului, dovedind că marele filozof era, înainte de toate, un om capabil de efuziuni romantice și statornice, chiar dacă “obiectul” iubirii sale constituia “cea mai mare fericire și nefericire întâlnită vreodată”.

Ironia sorții face ca Friedgard și Simone să devină prietene, îngreunând situația tomnaticului îndrăgostit, care trebuia să lupte din răspuțeri ca să nu-și dea de gol pasiunea pentru noua “locatară” a inimii sale. Astfel, lucrurile nu merg pe făgașul dorit de Cioran, Friedgard începând să manifeste sentimente de vinovăție față de frumoasa parteneră a acestuia (“o femeie superbă, cu care Cioran se putea mândri”) și să bată

în retragere. Relația lor de prietenie și afecțiune se menține însă prin scrisori sau vizite reciproce, la care lua parte și Simone.

La vârsta de 84 de ani, în 1995, susținătorul afirmației: “Omul este cel mai scurt drum dintre viață și moarte” își încetează existența (“s-a stins încet, ca o flacără dintr-o candelă rămasă fără ulei”), după o perioadă în care fusese “invadat de întuneric”, lăsând un gol imens în sufletul femeilor ce l-au iubit și al umanității. Plecarea sa este preambulul unei relații ceva mai strânse a lui Simone cu presa, ea acceptând cu mare greutate să acorde două interviuri, în care a dezvăluit unele episoade din relația cu celebrul său partener de viață, necunoscute celorlalți.

Tot Simone este cea care se ocupă de lucrările rămase după Cioran: 34 de caiete cu însemnări din cursul mai multor ani, pe care le dactilografiază și le predă Editurii Gallimard. La doi ani de la înălțarea lui la stele, în timpul unei vacanțe pe plaja Atlanticului, trupul femeii este adus de valuri la țărm. Plecase, nemişcându-se probabil pustiul din inimă ori poate că fusese răvășită de ceea ce găsisese, răsfoind scrierile fostului “partener de mansardă”, pe parcursul căroră “Revine constant sentimentul eșecului existențial. E foarte dureros pentru mine să citesc așa ceva, să-mi dau seama că a fost atât de adânc locuit de nefericire” (Simone Boué). Adevărul este că niciuna din supozițiile morții ei “n-a căpătat valoare de certitudine”.

Astfel, femeia care i-a fost alături la bine și la rău timp de cincizeci de ani, chiar dacă relația lor nu a fost oficializată, a plecat discret, la fel cum a și trăit alături de geniul neînțeleș pe care l-a avut în grijă și pe care l-a sprijinit necondiționat. I-a acceptat cu resemnare toate angoasele și tenebrele sufletului, deși era conștientă că își unise destinul cu ea “într-un moment

de derută și de precaritate materială”. Însă cu toate că “duceau împreună vieți paralele și-ncercau, pe cât le sta în putință, să nu se stânjenească reciproc”, legătura dintre ei a fost una trainică și complementară (“o însoțire reușită și funcțională”).

Volumul lui Ionel Necula mai cuprinde relatări despre alte personaje importante din viața lui Emil Cioran (fratele său Aurel, prietena și traducătoarea Sanda Stolojan etc.), precum și interviul cu Simone Boué, realizat de Norbert Dodille, director al Institutului Francez de la București la acea vreme. Întâmplările povestite cu șarm și originalitate de către autor, argumentate cu secvențe din scrisorile celor cuprinși în carte, cuceresc cititorul, învăluindu-l cu parfumul unor vremuri de mult apuse, dar reîmprospătate de pana iscusită a naratorului.

Vibrând pe vechea, dar eterna temă a iubirii, Ionel Necula și Emil Cioran au cel puțin un lucru în comun: ei pot converti erotismul în artă, considerând că, prin sexualitate, omul “se integrează în dinamica vieții imanente, în substanța ei irațională și trăiește cu adevărat autentic”.

(apărută în revista *Boema*, sub egida USR, nr. 122 – 4/2019, pag. 36, 37, 39)

Ion Roșioru – un virtuoz al poeziei cu formă fixă

Ion Roșioru (n. 1944) este un nume de prestigiu în literatura română contemporană. Membru al Uniunii Scriitorilor (Filiala Dobrogea) din anul 1995 și al Asociației Scriitorilor de Limba Română din Quebec (Canada) din 2010, a îmbogățit cu lucrări de valoare patrimoniul nostru cultural în calitate de poet, prozator, critic literar și traducător, fiind semnatarul a peste 25 de volume personale și a numeroase traduceri din poezii francezi (și nu numai) de renume (Victor Hugo, Alfred de Musset, Arthur Rimbaud, Paul Verlaine, Charles Cros, Emile Verhaeren etc.), care au fost publicate ulterior în diverse antologii de uz școlar.

Posesor al unor premii importante la diverse concursuri organizate în țară și în străinătate (Franța, Liban), el continuă să ne încânte cu creații originale, experiența acumulată de-a lungul anilor lăsându-și amprenta cu generozitate asupra lor. Pasionat de limbi străine, pe lângă franceză și latină, pe care le-a predat la Liceul „Ioan Cotovu” din Hârșova, vorbește mai multe limbi, printre care spaniola și rusa. Fiind un profesionist în tot ceea ce face, nu este de mirare că a reușit să îmbine armonios rezultatele excepționale obținute de elevii pe care i-a pregătit cu dăruire, cu propriile performanțe scriitoricești, rezultând un drum luminos, al cărui nume nu putea să înceapă decât cu litera “S” (de la succes).

Clopotul din Dojoji, volum de versuri apărut la Editura **Virtual**, în anul 2013, este doar una din perlele poetice ale lui Ion Roșioru, un împătimit (re)cunoscut al cultivării poeziei cu formă fixă. Fiind o mare iubitoare a versului clasic și experimentând, la rândul meu, câteva dintre genurile asupra cărora s-a aplecat și domnia sa, nu am putut rezista tentației de a-l răsfoi de îndată ce am intrat în posesia lui, iar ceea ce am găsit între file mi-a confirmat valoarea pe care inițial doar o bănuisem.

Titlul incitant, cu rezonanțe nipone, face referire la numele unui templu din Japonia, respectiv al unei vechi povești japoneze. Legenda spune că pe un munte, în templul „Dojo-ji”, o femeie s-a îndrăgostit de un călugăr, în timpul pelerinajului acestuia spre templu. El a promis că se va întoarce la ea după ce se va închina în fața lui Buddha, dar nu s-a ținut de cuvânt. Femeia s-a simțit trădată și, din cauza durerii, s-a transformat într-un șarpe uriaș, care l-a ucis pe călugărul ascuns în clopotul templului, provocând un foc ce a transformat clădirea în scrum, împreună cu bărbatul aflat înăuntru.

Volumul este structurat în două cicluri (*Elide* și *Schaltiniene*), întrunind peste 250 de pagini de poezie adevărată. Elida este una din cele peste 60 de genuri de poezie cu formă fixă (manifestare lirică întâlnită și la Esenin, în poemele sale de dragoste, după cum observa Tudor Cicu), ce respectă un “țipar” anume: fiecare poezie conține patru distihuri cu rimă împerecheată, iar fiecare distih pare a spune o poveste distinctă de celelalte, ba mai mult, primul vers din fiecare strofă este, în aparență, desprins de următorul, ca esență, dar împreună întregesc o anumită imagine dorită de poet, căreia i se imprimă, astfel, forță și vitalitate. Titlul

fiecărei poezii este format dintr-un singur cuvânt, respectiv o parte de vorbire (conjuncție, prepoziție, substantiv, adjectiv etc.) ce cuprinde ideea de bază a textului și poate fi regăsită (sau nu) pe parcursul acestuia, demonstrând forța imaginativă a creatorului.

Muzicalitatea și lirismul elidelor lui Ion Roșioru, mesajul concis, diversitatea tematică, fantezia debordantă, tehnica de excepție, lejeritatea cu care autorul jonglează cu termenii utilizați, mai mult sau mai puțin cunoscuți, le fac să stârnească interesul de la prima lecturare, mai cu seamă fiindcă sunt scrise de o mână talentată și sigură pe ea.

Volumul debutează cu o poezie intitulată simplu **Cu**, „pictată” în nuanțe elegiace, având o topică interesantă și tușe de (auto)ironie fină, poezie ce exprimă regretul autorului pentru trecerea necruțătoare a timpului și apropierea inevitabilă de bariera dintre (cele două) lumi și care merită citată în întregime: „Pământul îmi așterne iarăși sub pași covoare moi de fân,/ Să uit că nu-i prea multă vreme până ce voi rămâne în.// Percep un freamăt dinspre codrul amar de ani rămas străin,/ Semn tainic că-i aproape vremea când o să trec ca briza prin.// Circumferința selenară prin π -mpărțită îmi va da/ Cea de pe urmă rază, oarbă, să nu-mi mai scriu poemul la.// Aș vrea, chiar dacă ursitoarea în cartea sorții n-o trecu,/ Să fiu prezent de tot în ceasul întrevederii mele cu!”

Teama naturală de momentul „plecării”, dorința de a-l amâna cât mai mult și bucuria resimțită la atingerea naturii și a darurilor lui Dumnezeu pentru om se reunesc, într-o combinație reușită, într-o altă poezie, vrednică, de asemenea, de a fi reprodușă întocmai: „Lucerna râde-n zorii limpezi și cei dintâi cireși se coc:/ Mi-e tot mai greu s-aleg secunda pe care s-o

opresc în loc.// Pe iazul de la moara nouă fac salturi păstrăvi dolofani:/ Prefer să-mi mai amân bilanțul firesc al ultimilor ani.// Îmi cad din ramuri stropi de rouă pe față când pătrund în crâng:/ Mă-ntreb de nu-s acele lacrimi din vremea când știam să plâng.// Un pui de căprioară-ntinde boticul roz spre mâna mea:/ Probabil că-s în rai și moartea de-aș implora-o nu m-ar vrea!” (**Rai**).

Tema morții continuă să fie „exploataată” și în alte elide, moartea fiind un simbol al distrugerii existenței, dar și al regenerării, mai ales atunci când nu ți-e frică de metamorfoza proprie sau de cea a mediului în care îți duci existența: „Pe firul apei trece-o frunză gălbuie-n horbote de spumă:/ La scară cosmică și moartea celor dragi nouă e o glumă./...// Releu de gânduri netrăite, e de prisos să mă mai mir/ Cât mi se zvârcolește casa pe-un colț uitat de cimitir!” (**Timp**); „Ca un magnet, mirajul apei ne-atrage către piscu-nalt/ Spre-a coborî în *Valea Morții* pe povârnișul celălalt!” (**Pisc**); „Aprind lumina și-n oglinda ce nu mai e de mult a mea/ Văd chipul morții repetate iscându-se perfid din ea.// Dacă-aș putea să dau *Stop cadru!* pe holograma unei Iele,/ Mi-aș descifra apoi cu spaimă tihnită ora morții mele” (**Chip**).

Lumina, simbol important preferat de mulți autori, semnifică pacea sufletească, armonia (sau dorința de a le avea), dar și cunoașterea, speranța, viața, în general, iar oglinda este un simbol al înțelepciunii, al (auto)cunoașterii. Acum se explică de unde vine profunzimea versurilor și capacitatea de a transmite trăiri metaforizate cu atâta ardoare, în ciuda unui fond sufletesc înclinat spre melancolie și meditație.

Întrebuințarea în poezii a unor elemente din cultura orientală sau asiatică nu poate fi decât de bun augur,

extinzând/modernizând paleta de „culori” a simțămintelor poetice: „Prizonier al orei zero, presimt că n-o să-mi mai încapă/ Cu moartea lui cu tot destinul în Anul Șarpelui de Apă./...// Neîmplinit cobor în karma ce nu mi s-a scrumit destul/ Și-mi pare că aud cum cântă cocoșii fostului aul” (*Cât*).

În cultura chineză, șarpele este asociat cu înțelepciunea, creativitatea și cunoașterea de sine, Anul Șarpelui de Apă fiind chiar anul în care a fost publicat volumul (2013). Avem din nou (auto)cunoaștere și înțelepciune, trășături pe care autorul le întrunește cu siguranță, deoarece poeziile constituie, pentru (orice) poet, cămașa sufletului. Cocoșul este un simbol al curajului, speranței și energiei pozitive, dar și al unui nou început, dovadă a faptului că Ion Roșioru este un luptător care nu depune armele atât de ușor, cel puțin nu până să încerce toate variantele posibile pentru a ieși la liman. Și, nu în ultimul rând, această pasăre specială este un mesager al noului, al curajului, al norocului, de unde rezultă că avem un autor cu care ursitoarele au fost generoase (cel puțin în plan profesional/artistic), dornic să experimenteze, să se auto-depășească în permanență, să se ridice deasupra mediocrității (lucru care i-a reușit cu prisosință) și să împărtășească și altora din harul cu care a fost înzestrat.

Continuând deciptarea mesajului din cele două versuri despre care s-ar putea scrie un eseu, nu putem să ometem menționarea karmei, care este, în filosofia hindusă, o lege a cauzalității, ce guvernează Universul. Karma „nearsă” sugerează că sufletul (atman) nu-și poate găsi liniștea, continuând șirul reîncarnărilor și al suferințelor rezultate din acestea. Poetul, care nu pregetă să (ne) mărturisească într-o altă poezie: „Drept grad îmi afișez pe suflet *superlativul absolut*”

(*Zob*), aflat în căutarea păcii lăuntrice, este conștient de obstacolele cu care va continua să se confrunte pe calea dintre alb și negru, dintre lumină și întuneric, dintre *a fi* și *a nu* (mai) *fi*, dar nu ezită să continue să spere. Expresia oximoronică „să am în față trecutul morții viitoare” sugerează că el își imaginează propria „trecere” spre veșnicie, iar împăcarea cu sine a devenit astfel, (tot) ipotetic vorbind, măcar pentru scurt timp, adică atât cât durează un vis, un țel îndeplinit.

Un suflet atât de sensibil ca al autorului nu putea să nu găzduiască nostalgia tinereții pierdute și odată cu ea, a entuziasmului pentru frumusețile din jur, pentru tot ceea ce înseamnă viață: „Să regăsesc pădurea mută. Să mă visez prin ea copil./ Să-i strig nălucile pe nume. S-aprind în ramuri fostul tril!” (*Tril*); „Să mi se pară iar că-s gata să-i strig secundeii să stea-n loc;/ Să mi se pară iar că-s tânăr bătut de ultimul noroc!” (*Iar*);

Schimbând puțin (mai mult) „macazul”, descoperim un poet romantic, ce printre atâtea temeri existențiale visează la o iubire (aparent) imposibilă, care să îi (re)aducă lumina în suflet și dorința de a trăi: „Pe plita-ncinsă să trosnească sărat semințe de dovleac:/ Să-mi bați în poarta de aramă te-am așteptat un sfert de veac./...// Să te căiești, inexistento, că mă-nglodezi în insomnii,/ Să fii țiganca noimei mele, să te-ndârjești din vis să vii!” (*Pact*).

Tot o iubire prezumtivă pare și cea din poezia *Neam*: „Cu trenul galben de armindeni prin stepa roșie veneam/ La nunta fostei tu, dar gara n-avea să se ivească neam./...// Blestemul nenuntirii noastre să-mi rătă-n față insista:/ Ne distanța eternitatea, iar trenul niciodată n-a!”, ideea continuându-se cu o altă iubire irealizabilă, într-un carusel al

dezamăgirilor: „Iar de ne-a fost menit pe lume să nu rămânem amândoi,/ Promit să te evoc cu patos când o să-mi fie moartea-n toi!” (*Toi*). Teama de distrugerile pe care le poate provoca dragostea îl ține pe poet în continuare în expectativă, departe de jocul ei periculos: „Cu cât vocabula *iubire* voi ști s-o tac mai abitir,/ Cu-atât voi ține mai departe imensul frig din cimitir!” (*Frig*).

În aceeași poezie, el aduce în prim-plan cele patru elemente primordiale ale vieții („Nimic nu este de mirare atâta timp cât în Cuvânt/ Se-ntorc întru devălmășie: foc, aer, apă și pământ”), în cadrul cărora apa este considerată origine a existenței, mijloc de purificare și regenerare; aerul este mediul prielnic luminii și zborului, el simbolizând transcenderea ființei umane; focul, principiu creativ, dar și distructiv, în funcție de cum este folosit, are rol purificator, fiind un simbol pentru ceea ce este interzis sau de neînțeles, iar pământul înseamnă viață – tot ce pătrunde în el renaște, crește, se transformă. „La început era Cuvântul”, ne spune însăși Biblia, din el au izvorât toate celelalte, inclusiv iubirea, atât de înfricoșătoare pentru semnatarul acestor versuri.

Mesajul se continuă pe același ton al proscrisului într-o existență din care lipsește dragostea, relevând și mai bine semnificația titlului cărții și motivul pentru care autorul l-a ales: „Și dacă tot ni-i scris că-n moarte iubirea ni se va-mplini,/ Să-ți fii călugărul din clopot, să-mi fii șerpoiacă-n Dojoji” (*Și*). „Pentru poeți, prinos de mană romantică-i de când se știe/ Orice iubire ce se stinge din deficit de veșnicie” (*Sfinx*), mai ales când dispariția iubitei lasă un gol imposibil de acoperit: „Plecarea ta a fost asemeni alunecării unei stele,/ Adică, fără să lași urme, să poți să mai revii pe ele!” (*Dor*), (ne) mai declară

el, din postura mânuitorului de cuvinte ce pare că nu reușește nicicum să accepte misterul efemerității iubirii și al condiției umane.

Nu puteam trece peste o altă poezie care aduce în atenție elemente din filosofia și metafizica chineză, semn că autorul stăpânește și această zonă a teoriei forțelor primordiale și complementare ce compun universul și componentele sale, îmbinarea lor cu iubirea fiind una originală și inedită: „Am cunoscut iubiri de jale, am cunoscut iubiri de vin:/ Doar cea neîntâmplată încă recontopește *yang* și *yin*” (*Doar*).

Dacă dragostea pământească i-a fost îndeobște refuzată, nu la fel s-a întâmplat cu cea pentru Creator, căruia autorul îi poartă sentimente de venerație, pe care nu ezită să și le manifeste (și) în versuri: „De-a scurtul perindării mele prin lume mi-am făcut un crez./ Ce în virtutea-i nu-mi dă voie din *Decalog* să evadez.// Să-mi dau suflarea de pe urmă la umbra verde-a unui stog/ N-am irosit nicio clipită, arzând intens, să nu mă rog!” (*Stog*).

Tematici diverse, întâmplări incitante, veridice sau decupate din imaginația poetului, se regăsesc pe tot parcursul acestui prim capitol, făcând deosebit de grea misiunea cronicarului de a le cerne pe cele mai reprezentative, căci fiecare elidă are farmecul ei, constituind o lecție de virtuozitate pentru „vânătorii” de inedit. *Vânt, Țel, Sclav, Fort, Dig, Sit, Bun, Lemn, Murg, Zor, Rai, Da, Ceas, Doi, Șnur, Cui, Tiz, Bal, Zar, Vis, Mors, Tur, Mit, Song, Râu, Chei, Loc, Gruî, Ham, Iad, Imn, Veac, Silf, Cal, Prag, Top, Ied, Țar, Preț, Mers, Conci, Tren, Nuc, Burg, Var, Joc* (elidă dedicată părinților, care se întinde pe mai multe pagini și conține lexeme, multe dintre ele inserate în stare de hapax: „Adnotare

pe o teză de școlar anxiogen:/ Masculinul de la *ge(a)nă* nu e niciodată *gen./...//* Adnotare pe o teză de *tanuló* greu de cap:/ Masculinul de la *trapă* nu e niciodată *trap./...//* Adnotare pe o teză de învățăcel distrat:/ Masculinul de la *vată* nu e niciodată *watt*” etc.), sunt doar câteva dintre poeziile asupra cărora nu pot să mă opresc, din lipsă de spațiu, dar care merită, de asemenea, aprecierea cititorului.

Capitolul al doilea conține schaltiniene, nu mai puțin demne de laudă, introducându-ne într-o (altă) lume fascinantă, presărată cu trăsăturile binecunoscute (originalitate, umor și ironie fină), ingrediente sigure pentru a le asigura succesul. Schaltiniena constituie un alt gen de poezie cu formă fixă, numele ei derivând de la cel al poetului Raymond Schaltin. Mai puțin monotona decât trioletul, rondelul, vilanela, cadrulul sau pantúmul, schaltiniena nu face uz de repetiții. În cele zece versuri dispuse în patru strofe (catren, terțet, distih și monostih), cu rima a-b-b-a, c-d-c, e-e, c, fiecare strofă reliefând un tablou de sine stătător, ea poate concentra substanța epică a unei întregi povestiri, fiind „o poezie care spune o poveste” (Ion Roșioru). Este remarcabil că atât schaltinienele, cât și elidele lui Ion Roșioru, dispun de versuri lungi, având măsura de 17, 18 sau chiar 21 de silabe, fără a fi perturbat ritmul, ceea ce denotă o cunoaștere profundă a regulilor prozodice și un simț fin al accentelor și al limbii române, în general. Evitarea rimelor facile și utilizarea unor termeni mai puțin folosiți în poezii întregesc imaginea unui autor sigur pe capacitatea sa de creație, pe care este apt să o pună în valoare, cu orice mijloace, în orice formă și în orice moment.

„Vecinul nostru, cardiacul, purta ȋtari și fustanelă/
Și-avea un cârd de oi cu care intrase în telepatie./ Așa cum
învățase, cică, în primii ani de ciobănie./ Când oii îi amestecase
scrum de copil într-o gamelă” (*Schaltiniena biletelor de tren*);
„Să fi ajuns din întâmplare în farfuria lui vr’o muscă?/ Să
fi-auzit doar el un șuier de samulastră de gutui?/ Să fi simțit că
stă să cadă din cuibul de lăstun un pui?/ Să i se fi părut că iese
să-l rupă câinele din cușcă?/...// De ce o fi zbughit-o oare din
basm Motanul Încălțat?” (*Schaltiniena motanului speriat*);
„Un șarpe lung și verde s-a pripășit în sat./ La capra vrăjitoarei
sugând în orice noapte./ De nu-i mai lasă babei un singur strop
de lapte./ Cum n-o făcea nici iedul pe care l-a-nțărcat”
(*Schaltiniena șarpelui pripășit în sat*); „Cad prunele
pipernicite și-n suflete se iscă-un gol./ Azi-noapte a murit
oloaga ce nicio rudă nu mai are/ Și care cu trei ani în urmă-și
pusese casa la vânzare./ Să nu se certe râvnitorii când ea-și va
fi ieșit din rol” (*Schaltiniena satului lovit de secetă*); „Sper,
când mă vor porni de-acasă, cu mâinile pe piept, în car./ Să nu
mă podidească, Doamne, o prea amarnică rușine/ De-a fi făcut,
trecând prin viață, vr’un lucru ce nu se cuvine”./ Obișnuia să
spună tata, din când în când, la un pahar” (*Schaltiniena fiului
nedemn de tatăl său*); „Noiembrie îmi bate-n ușă, dar vara
încă-o țin pe loc./ Gutuile atârnă-n ramuri ca tot atâtea
felinare;/ Mă rog ca ele să învingă în luptă cea dintâi ninsoare./
Când ai să vii vom face iarăși în sufletele noastre foc”
(*Schaltiniena verii de noiembrie*); „Pleca de tot la drum
stăpâna și câinele legat urla./ Simțise-această spaimă mută în
sărutarea ei carmină/ Și-n ceața care începuse să se coboare pe
colină./ Ca și-n scrâșnitul cheii-n yala ce să se-ncuie refuza”
(*Schaltiniena câinelui părăsit*); „Îi dă târcoale casei hoțul cu

dinți de mort în buzunar/ Și care, deodată, simte că s-a înfiorat grădina./ Cocoșii lumii dau de veste că se pogoară Sfântul Mina./ S-aducă pace isihastă în fila lui din calendar” (*Schaltiniena nopții Sfântului Mina*); „Prin fiecare por al casei ieșea pustiul părintesc/ Și în amiaza-ncremenită se revărsa peste grădină;/ Cu greu mi-am defrișat cărare printre albine și sulfină/ Și-am ezitat dacă în ușă rugina broaștei s-o strivesc” (*Schaltiniena întoarcerii tardive*) etc., sunt doar câteva din poveștile incredibile, emoționante, ale unui eu liric creativ, cameleonic, care în fiecare poezie se (re)descoperă/redefinește, uimindu-ne cu „experimentele” sale demne de toată admirația.

Revine, desigur, tema morții („Hai să sfidăm în noaptea asta previziunile astrale/ Și pe ferestrele albastre să evadăm din horoscop./ Cu tifla dându-i morții care din urmă vine la galop/ Și s-o forțăm să-și mai amâne toate intențiile sale” – *Schaltiniena dorului cabrat*), a iubirii („Sărutul tău îmi amintește de-un alt sărut neîntâmpat./ Cu care mi-a rămas datoare o altă fată-n altă seară./ Nu bănuisem nicio clipă că dragostea avea să moară./ Îneșnicindu-se dincolo de prăvălirea în păcat” – *Schaltiniena sărutului neîntâmpat*) și altele, abordate în capitolul anterior, într-un ambalaj diferit, însă la fel de cuceritor.

Este nedrept că trebuie să „sacrific” celelalte poezii, din care nu am citat, pentru a-i lăsa și lectorului plăcerea revelației, însă prea multe nu ar mai fi de spus. Ion Roșioru respiră poezie, simte poezie, gândește poezie, este poezie! El se inspiră din viață, dintr-o frunză căzută de pe ram, dintr-o adiere de vânt, dintr-un zbor de fluture, reușind să convertească (și) „urâtul”, adică tristețea, teama, solitudinea, dezamăgirea sau

alte trăiri negative, în artă. Descins dintr-o generație adeptă a neomodernismului, el se încapățânează să își transpună în manieră clasică arderile interioare, ca un adolescent întârziat, dar perfect capabil să își adapteze poetica la cerințele mentale/spirituale/sufletești actuale.

Uzând, după cum s-a putut constata, de o simbolistică bogată, autorul cu o vastă cultură poetică (ne) lasă moștenire un volum ce merită aplauze, pe care îl recitești, iar și iar, fără să te sature, fiindcă de fiecare dată îi descoperi noi valențe. Nu pot să închei fără a-mi exprima certitudinea că se înșală cu siguranță atunci când afirmă: „Și orice urmă o să-mi fie adulmecată de uitare” (*Schaltiniena drumului final*), dar și speranța că „ziua scrisă”, care aduce cu sine eliberarea de angoase („...supremă bucurie că frica nu-mi mai râde-n față” – *Schaltiniena totalei împăcări*), este departe și că până atunci, ne va dăruia alte și alte mănunchiuri de mărgăritare, pe care să le cernem prin sita sufletului...

(apărută în revista *Boema*, sub egida USR, nr. 125 – 7/2019, pag. 16, 17, 18 și 35)

Geo Galetaru – un periplu (ne)prevăzut prin *Iarna cireșelor amare*

Geo Galetaru este un nume binecunoscut în „peisajul” literar contemporan, ce poartă cu cinste mai departe flacăra optzecistă dintr-o perioadă în care simțirea (poetică) ardea puternic, păstrând nealterate nonconformismul și originalitatea creațiilor sale. Membru al Uniunii Scriitorilor (Filiala Arad), cu peste 35 de volume publicate și mai multe premii obținute la festivaluri importante de poezie (naționale sau internaționale), a îmbogățit lirica noastră cu un „rang regal”, după cum susținea scriitorul Ion Arieșanu.

Unul din „marii dispăruți” ai literaturii române, Eugen Evu, care mi-a făcut onoarea să-mi prefățeze, în 2015, un volum de poezii, afirma despre Geo Galetaru că este „Un poet serios, grav..., atent cu Sinele, cu un gust ultrafin al cuvântului...”, retrospectiile sale lirice fiind, de fapt, „introspecții ale Ființei”.

Nu pentru că aș pune la îndoială veridicitatea afirmațiilor făcute de aceste două nume ilustre (sau de altele), ci mai degrabă dintr-o dorință lăuntrică de a-l descoperi pe autor prin prisma propriei mele percepții, m-am aplecat asupra unuia dintre volumele sale, al cărui titlu sugestiv (*Iarna cireșelor amare*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2017) m-a atras ca un magnet. Gândul mi s-a îndreptat instantaneu spre simbolistica florilor de cireș, care semnifică (susțin orientalii) puterea, efemeritatea vieții, dar și norocul, devotamentul până

la sacrificiu. Astfel se explică, cred, forța din cuvântul scris al acestui poet care își păstrează prospețimea și ineditul, a cărui expresivitate subzistă tocmai prin capacitatea sa de a „fora” în adâncurile sufletului, în labirintul de lumini și umbre al acestui locuitor permanent al „carcasei de carne”, pentru a(-și) căuta liniștea și echilibrul.

Volumul este structurat în trei cicluri (*Lecția și restul*, *Viitorul cu insomnii de serviciu* și *O mistică a umbrei*), reunind peste 150 de poezii în vers liber, cu mesaj adesea ermetic, care trebuie mai întâi „simțit”, pentru a putea fi descifrat.

„*Un copac care știe totul/ Câte degete are singurătatea/ câte morți într-un pahar abandonat/ cu fața la perete*”, din poezia de întâmpinare (*O sărbătoare fără semne*) ce deschide totodată și primul capitol, poate fi însuși Creatorul nostru, omniprezent, omnipotent și omniscient, dar poate simboliza și omul, acesta „văzând” *moartea* ca pe un „aspect perisabil și destructibil al existenței”. Moartea mai poate semnifica nu doar dispariția ca entitate, ci și opunerea la schimbare, la evoluție sau la o formă nouă de existență, fiind o etapă esențială pe calea regenerării. Motivul morții, regăsit la mulți autori, ar putea reprezenta (și) un semnal de alarmă îndreptat spre sine, un *remember* al faptului că ființa umană trăiește (sau trebuie să trăiască) și la nivel spiritual, nu doar fizic, altfel nu i se va permite accesul pe calea spre eternitate/divinitate. În acest „tablou” elegiac realizat cu acuratețe, prezentul cenușiu își pune amprenta nu numai asupra celor aflați la vârsta senectuții, ci și asupra tinerelor vlăstare, atinse de ghilotina singurătății, rezultând „copii înșurubați în tăcere”, într-o „sărbătoare fără semne/ fără glas”.

Următorul poem (*Ca distanțele tăcute*) păstrează tonul sumbru, reliefând temeri/probleme existențiale, inerente oricărui muritor. Versul „să punem.../ mâna mea peste mâna celui ce pleacă” ne duce din nou cu gândul la moarte, la despărțirea inevitabilă de cei dragi, care (ne) lasă un gol definitiv în labirintul sufletului. În odiseea noastră pe pământul unde „cresc pietre” care „cântă” și unde „uneori un mal vine peste noi”, „vedem soluția și numim totul cu un singur cuvânt”. Prizonieri în „sălbăcia silabei/ ca un înger cu plânsul retezat”, „aducem războiul mai aproape” și „construim orașe care călătoresc în noi/ ca păsările”. Piatra este un simbol al stabilității și durabilității, îngerul semnifică necesitatea protecției divine (el exercitând „rolul” de iluminare a oamenilor), iar păsările, dorința de libertate, de descătușare din limitările impuse de condiția umană. Versurile conferă o imagine clară asupra arderilor lăuntrice ale poetului, în căutarea de sine prin tumultul vieții.

Într-o lume în care nu este ușor „să uiți/ să aștepți/ ceea ce pare/ că vine/ tăcând/ dincolo de/ tăcere” (*Adânc până la rană*), unde „inventăm un decor/ pentru chipul/ care tace” (*Leția și restul*), Geo Galetaru reușește să se exprime, continuându-și demersul literar pe tărâmul slovelor, acolo unde solitudinea din inevitabilul „gol fără urmări” (*Un alt înțeles*) pare mai ușor de suportat. Având „calcarul memoriei/ mereu la pândă” în acest „mimetism al detaliilor” (*Aceeși vină*), el susține că „învățăm din mers/ aritmetica umbrei” în „somnul care/ ne oprește/ în loc” (*Unde se duce sunetul*).

Degustători de „noroi în doze mici”, „nu vedem oroarea celui cerc/ care cade” (*De acolo vine*), continuă autorul în aceeași manieră, marcând înaintarea noastră timidă spre „un

viitor ca un deget umil/ uitat pe pian/ în viscol” (*Iată povestea*). Vremelnicia omului ce resimte uneori prezența sa în caruselul vieții asemenea unui „segment de vis ca un pumn în stomac”, din care-i rămân doar „vânătaile din zori” (*Cineva deschide o ușă*), este redată prin metafore plasticizante.

Păstrând registrul grav, poetul captiv „pe coridoarele în care se aude o spaimă refulată” (*Stăm în camere goale*) nu se sfiește să-și etaleze angoasele, sperând să topească gheața din „inimile golite de timp” (*Cuvântul în lumea reală*). „Netemători și rezistenți ca spicele sub zăpadă” (*Anotimpuri cu fructe pentru alții*), „colegii” săi de fracțiune temporală luptă să își păstreze echilibrul, alături de el, pe „linia care desparte totul/... repetând rănile silabele convulsiile/.../ între două maluri/ care nu se văd” (*Între două maluri*). Zăpada este un simbol ambivalent, sugerând puritatea și un nou început, dar și moartea sau vicisitudinile vieții, dovedind încă o dată că nașterea este primul popas pe drumul spre moarte, iar una fără cealaltă nu poate exista.

Agățându-se de „un sentiment care încă respiră” și demonstrând, în ciuda trăirilor funebre, o urmă de optimism, Geo Galetaru dorește să ridice „fericirea la pătrat/ în această pajiște a ignoranței” (*Vom inventa trasee*), unde „doar naivii mai țin luna în brațe” (*Totul e aici*). Bunele intenții sunt răsplătite însă cu gustul amar al solitudinii: „sunt copaci în aceste singurătăți”, zgribuliți de „vremea aceea când plouă și rămânem în noi” (*Trăim și numărăm*). Copacul, prezent în mai multe poezii, indică verticalitatea, evoluția vieții, simbolizând totodată legătura dintre cer și pământ. Am putea spune că semnatarul versurilor încearcă, (și) prin poezie, să nu

piardă conexiunea cu divinitatea, în ciuda obstacolelor apărute în cale.

Visătorul ce „vede” fericirea ca pe „o minge roșie în gura piticului verde/ un nonsens care urcă și coboară scara” (*Vom fi atenți*) și crede că „o respirație e o simplă confuzie” (*Aici nu e nimic de văzut*), se bucură chiar și atunci când „se vinde speranță în cornete de hârtie” (*Ar trebui să mă apăr*), „sub iernile agățate de noi ca niște cicatrici ascultătoare” (*Ceea ce trebuie să fie*). În această existență anostă „nu vine nimeni/ să tulbure plânsul oglinzilor/ în camere goale” (*Nu vine nimeni*), autorul susținând că „e un fleac să-ți închipui că există.../ inimi nelocuite”, într-o „lume în care domină abandonul” (*Un declin întâmplător*) și unde „cifrele gonesc prin venele noastre imaculate” (*Nimic nu se pierde*).

Traversând o adevărată apocalipsă a sufletului, orice rază de lumină pare un răsărit, fie el și în miniatură: „mâinile cresc spre adevăr/ ca niște cireșe/ amare” (*Vitralii 2*), îndeosebi atunci când evadezi pe câmpia înflorită a cuvintelor („cu fiecare poezie/ mă îndepărtez/ tot mai mult/ de moarte” – *Vitralii 4*), unde iubirea este „un scut nevăzut” (*Vitralii 5*), iar poezia „o rană indulgentă/ cu trupul care visează/ stânci și copaci și o iarnă albastră” (*Vitralii 9*).

Chiar dacă autorul conștientizează că rolul său de „pictor” al slovelor nu-i permite să schimbe prea multe în cursul firesc al evenimentelor („poezia mea/ nu descoperă everesturi/ nu vindecă bolile incurabile ale planetei” – *Mereu într-un picior*), mai cu seamă când „silabele maculează totul” în „acest alfabet atroce al apropiării” (*Acest alfabet atroce*), el încearcă să evadeze din „acest anonim de care ne agățăm/

înaintea căderii” (*Cât de bizar*), traversând „pânza freatică a cuvântului” (*Și cineva râde*).

Pentru Geo Galetaru, căutătorul de Lumină, viața este „o iarnă fără uși/ fără ferestre”, în care „ne impregnăm de eșecuri/ la două capete de pod” (*O iarnă fără uși*). Nimeni nu știe „ce secret se ascunde între copertile galbene ale zilei” (*Toate au scop și direcție*) sau de ce ne-am născut cu această „predispoziție spre eșec” (*În lanul de grâu*), în încercarea de a afla „unde (ne) e sufletul/ în această revoluție anxioasă” (*O păpădie nesigură*). „Suntem gata să improvizăm/ construcția unei bucurii fără fisură/...// într-un spațiu în care spaima/ trece de pe un umăr pe celălalt” (*Confesiuni de îngeri*), „viitorul e o libertate prematură” (*O libertate prematură*), iar libertatea „o simplă senzație” (*Ceai cald pentru toată lumea*), mai afirmă el, în căutarea chietudinii mult dorite, dar greu de atins. Tonul pesimist al poemelor lasă totuși să se înțeleagă că, din când în când, pe „acest continent grațios/ al lacrimii/ al furiei” (*Lângă ziduri*), se întrevede o rază de lumină: a trăi este „un exercițiu/ care ne reușește din când în când” (*O stare de bine*).

Autorul care definește spiritul ca fiind „ceva care cade în gol” (*N-are rost*) în „viața asta/ de care ne îndepărtăm cu grație” (*Oricum vom ajunge*), iar imaginația ca „o hrubă pentru gândaci” (*Un antidot perfect*), continuă să se exploreze pe sine în capitolul următor, chiar în poezia care dă și titlul acestuia (*Viitorul cu insomnii de serviciu*), delimitându-și rolul de poet și încercând să realizeze o comuniune cu cititorii: „nu mă căutați la colțuri de sintaxă/.../ sau în rezervațiile de genii cu crani robuste/ sunt o promisiune un declic pe partea pe care circulă/ somnambului hârtiei.../.../ eu trebuie să știu câte silabe să vă aduc/ pentru emoția de la distanță”. El simte

bucuria ca pe „un călător cu tâmplele îngândurate/ bătând la porțile viscolului” (*Pentru că*), admitând totuși faptul că cea mai mare comoară de care ne putem bucura este „ziua ce (ne) cade în palme/ ca o monedă de aur” (*Din pahare înalte*), chiar dacă uneori „zilele... și-au pierdut pereții” (*Câtă imaginație*).

În ultimul capitol se păstrează imaginea de ansamblu a volumului, atmosfera în nuanțe de gri, meditațiile pe tema vieții și a morții, a efemerității ființei umane, preocupările metafizice ducându-ne inevitabil cu gândul într-o zonă temută a ființării, pe „malul” celălalt, ce „se apropie/.../ asemenea pietrei care zboară cu viteză cosmică/ prin inima celui care se îndepărtează”. Acolo „Totul va fi spus, totul va fi simplu,/ vom primi vestea în genunchi,/ cu mâinile pierdute în aceeași poveste” (*Totul va fi spus*), pentru că „e timpul să te retragi în vârful picioarelor” (*E timpul*).

Desigur că exemplele ar putea continua, eul liric fiind străbătut de trăiri diverse și intense, transpuse în versuri de o mare forță imaginativă și metaforică. Fiecare titlu este un micropoem, volumul împletind reușit poezia cu filozofia, religia și matematica, într-o *ars poesis* de excepție. Poemele scrise în manieră neomodernistă, cu o simbolistică bogată, trebuie citite cu mintea și cu sufletul, în același timp, evidențiind dorința poetului de a se desprinde din brațele humei și de a se ridica deasupra mediocrității (ceea ce și reușește, cu prisosință).

Aș încheia folosindu-mă tot de cuvintele lui Geo Galetaru, dar într-o manieră pozitivă, de această dată: chiar dacă „frumusețea e o păpușă cu ochii scoși” (*Argumente diferite*) și „Existăm (doar) cât timp urcă tăcerea în noi” (*Să stăm de vorbă*), merită să ne continuăm aventura pe „insula”

deșertăciunilor, acolo unde „Artiștii creează ziduri/ și
posibilități” (*Ceva se repetă*) „în această/ imprevizibilitate
compactă a detaliilor”, fiindcă „Doar așa simțim/ cunoașterea
și dezintegrarea...” (*Doar așa*).

(apărută în revista *Argeș*, sub egida USR, nr. 5/2019,
pag. 22)

Mirela Ianuș Dinga – *Arpegii* sau muzica sufletului

Așa cum spunea Paul Valery, “Poezia e o artă a limbajului...”; ea poate fi un vals amețitor sau un tango pasional, un zbor spre înalt sau o cascadă vijelioasă, dar indiferent pe ce “note” se “dezlănțuie” sau pe ce tărâm se aventurează, ne aduce în suflete vibrații ori trăiri de neimaginat.

Una din poetele devenite dragi inimii mele, Mirela Ianuș Dinga, a cărei poezie se încadrează, din punctul meu de vedere, în descrierea de mai sus, ne încântă cu un nou volum, *Arpegii* (Editura “Detectiv literar”, București, 2018), prin care ne invită în lumea transparentă a emoțiilor sale, țesute în versuri de o prospețime remarcabilă. Puternică și vulnerabilă în același timp, ea “dansează” în propriul ritm, revenind cu o poezie înveșmântată într-o haină purpurie, de gală, așa cum, de altfel, ne-a obișnuit.

Cu o prefață semnată de Nicolae Dajiba și o postfață de Emilian Marcu, volumul cuprinde circa 70 de poezii în vers clasic sau liber, în care imaginația autoarei dă naștere unor figuri de stil inedite și pline de savoare. Cartea începe în forță, cu un poem unde bate clopotul unei iubiri (ce pare) pe cale să se destrame: “Ne-ncălzeam cu lămpi de vânt bolnave/ când gemeau înăbușit stejari/ martori ai ciudatelor epave/ și ai licuricilor hoinari”; în timp ce “încercam să ne-amintim de noi/ îndrumați de degetele sorții/...// ocroțiți de pasărea albastră/

ce-și făcuse cuib sub fruntea verii”, “la doi pași de pieptul nostru, scut/ împleteau din țipete cocorii” (*Sonată*).

În următoarea poezie, intitulată sugestiv *Sculptori*, autoarea continuă să modeleze cuvântul cu migala unui profesionist, rezultând imagini artistice de mare expresivitate: “La grumazul obosit, salcâmii/ și-au legat un fir de curcubeu,/ caii neputinței când stăpânii/ și-i schimbau din ce în ce mai greu”. Ea realizează că “războiul” din(tr-un) cuplu este unul în care nu poate exista vreun învingător: “Măsluite cărți aveau să-mi spună/ că eram vrăjmași pe-un front absurd/ în mulajul pietrelor sub lună/ scâncetul de tălpi eu îmi ascund” (*Pulsul clorofilei*). Până la urmă, fuga de conflict pare cea mai bună soluție, mai ales când “Nevoiași purtăm desaga lungă/ a tăcerii apăsând pe umeri”: “Și sub flamuri sfâșiate-n noapte/ dezertăm, noroiul sterp călcând/ sângerează alfabet-n șoapte/ lung în seva teilor de rând” (*Dezertare*). Teiul, arbore considerat sacru în unele zone geografice, simbolizează dragostea conjugală și fidelitatea, simplitatea, inocența și bunătatea, iar utilizarea sa deseori în versuri ne poate “ajuta” să “citim” mai ușor sufletul poetei.

În timp ce “Se topesc de sete și de teamă/ flăcările-albastre pe comori”/...// Și ne mușcă dinții înnoptării/ în livada vișinilor muți”, Mirela Dinga (ne) mărturisește că drumul iubirii (sale) nu este deloc ușor, fiecare clipă în doi fiind un examen greu de trecut, dar care merită orice sacrificiu: “Dezbrăcați de dor și chiar de gânduri/ ne căznim să păcălim uitarea/ lângă tâmpla zării rânduri-rânduri/ plâng cocorii săgetând mirarea” (*Întomnare*). Cocorul, simbol important în cultura mai multor popoare, revine adesea pe parcursul cărții. El este un semn al longevității și fidelității, al puterii de a

zbură, al meditației și contemplației, dar nu în ultimul rând, al regenerării, fapt ce denotă că autoarea posedă forța interioară de a merge mai departe, alături de cel ales (atunci când merită efortul) sau de a se înălța singură spre zenit, purtând pe aripi speranța și optimismul, dacă “zborul” în doi nu este posibil.

Prin venele poeziilor Mirelei curge tumultuos viața; ea este o ființă pătimașă, care nu se sfiește să-și “strige” iubirea în versuri, fără teama de a fi judecată: “Împușcați în noaptea nunții-n piept/ vișinii se scutură de flori/ sâmburele crud al unor zori/ încolțește-n rouă când te-aștept/...// și când brațul tău mă-ncolăcește/ bocet lung în vișini înflorește” (*În livezi*). Florile de vișin, care, prin analogie cu cele de cireș, ar putea semnifica, de asemenea, dragostea, modestia și puterea, dar și vremelnicia, trecerea rapidă a vieții, revin constant și deloc întâmplător pe parcursul volumului.

Impetuozitatea imaginației autoarei atinge cote maxime într-o altă declarație înflăcărată, în care “cu picături de foc ne încerca/ dorința rătăcind pe piept de plauri”, atunci când “săgeata dorului încet creștea”: “Și-n nechezatul razelor lunare/ îngenuncheam în humă răbdători/ urmași ai zeilor ce uneori/ gustau delirul frunzelor amare/...// Și ne durea când cornul toamnei viu/ suna în ierburi arse a pustiu” (*Delir de frunze*).

Acest “joc” al dragostei continuă nestăvilit în paginile cărții, demonstrând că iubirea poate fi și frumoasă, mai cu seamă atunci când (ne) este săpată în destin: “din cadența unor stinse stele/ decupasem semnătura sorții/...// ne sădeau iar iele desfrânate/ sâmburele dorului în gleznă” (*Urme*). Aceasta nu înseamnă că, uneori, “lupta” pentru a menține corabia iubirii la suprafață nu este grea: “Extreme căi ne-ademeneau decis/ către profunde grote ale firii/...// Și rătăceam pe dunele uitării/ noi,

condamnați să ne-nrudim cu teama/ noi, renegații înrudiți ai sării/ din lacrimile care-n ochi dau iama” (*Înrudire*).

Chiar dacă iarna din suflet este grea și mohorâtă, în versurile Mirelei, până și aceasta are culoare, dată de tropii originali și îndrăzneți: “Și mă pierdusem iarăși prin zăpezi/ ieșind din unghiul gândurilor tale/ dar în oglinda fulgilor mă vezi/ și mă supui sentinței marțiale”, cei doi parteneri ai “calvarului” fiind “soldați pierduți în țara nimănu/ purtând în schije visele de ieri”, care încearcă să găsească un colac de salvare al simțămintelor aflate în pericol de “topire”: “și lacăte se închinau în joc/ pe lada-n care am închis uitarea/...// Și brusc zăpezile în carnea noastră/ mai cuibăreau dureri și vâlvătăi” (*Zăpezi*) sau: “ochii tăi dor adânc până-n gând/ în genunchi scoici uitate-n suspin/ perle țes cu nisipul valsând” (*Balans*).

Apare în “peisaj” un alt simbol, oglinda, des utilizat în poemele autoarei, care semnifică înțelepciunea și cunoașterea sinelui, necesitatea de a rămâne realist în orice împrejurare: “Oglinzi nu vor să ne mai mintă ochiul/ atâtea schije ne rămân în carne/...// Atâtea gânduri se ciocnesc de lacrimi/ și ne târăsc spre zâmbete și rugi” (*Sărbătoare*).

Despărțirea este întotdeauna dureroasă (“pe cărări cu pași crispați de dor/ ocolisem oazele de soare”), dar și mai dureroasă este temuta singurătate în doi: “Prosternați pe treptele prea roase/ ale unor jurăminte seci/ ne săpau dureri adânc în oase/ degetele nopții tot mai reci” (*Uitare*) sau: “Ne ciopleam oglinzi din coapsa dură/ a tăcerii străvezii și reci/...// Despărțiți de valuri de cuvinte/ învățam să lunecăm pe spini” (*Aripi*).

Uneori, în timpul unui “zbor în jos, în fose abisale”, lumina se poate trezi brusc din vis, moment prielnic pentru metamorfoza mult așteptată: “iar polul nord murea în fiecare/petală de zefir zburând spre cer” (**Îngeri obosiți**). Alteori, din contră, încep să supureze chiar și rănille cicatrizate ale sufletului: “Mai plâng lângă ușa tăiată de frică/ în calcarul moale al ochilor tăi/ colindul dorinței sub piele abdică/...// ecoul privirii nu pot să-ți ascult./...// Nu pot să mă las defrișată de umbre” (**Răni închise**); “valsul lung peste umărul verii/ ascundea iar abisuri sub pleoape” (**Steme arse**).

Chiar dacă se spune că timpul vindecă orice rană, acest lucru pare a nu fi valabil în cazul Mirelei: “Și în hamacul suspendat jilav/ din ochii tăi către tăcerea mea/...// din umbre împleteam iar amulete/ să facem față albului din jur” (**Sub vișini**); “legați la ochi ne îndreptam spre sine/ cu răni în piept așa grăbit cârpite” (**Pe crucile cuvintelor**); “Nu se sfârșea șiragul pur de lacrimi/ ce uneori sfințea în noi privirea/...// Ne spovedeam granulelor de teamă/ ce în clepsidre coborau pe-ascuns” (**Atât de alb**); “Nu-ndrăznim să provocăm la sfadă/ timpul mărunțindu-se în ceas” (**Dor**).

Cu toate că autoarea pare o persoană care nu se lasă ușor doborâtă de greutate, uneori realitatea își spune cuvântul, neîndurător: “Încâlciți în miresme și umbre/ invocăm iar fiori fără rost/ transformăm râul lavei ce-a fost/ în rotunde, abstracte penumbre./...// noi, străjeri la un fals paradis/ peste plâns construim iar un pod” (**Străjeri**).

Una dintre cele mai frumoase declarații de dragoste pe care cineva și-ar dori să o primească de la persoana iubită (“Se arunca-n abisuri iarăși gândul/.../ Pe pielea mea te respira cuvântul” – **Halta unor aștri**) ne demonstrează încă o dată,

dacă mai era nevoie, că Mirela Dinga este binecuvântată cu ardoarea sângelui latin, nu doar cel dobândit la naștere, ci și cel “împrumutat” de pe meleagurile care au adoptat-o (Italia). În drumul său plin de meandre între *Vis și abis*, ea își află “dorul nemăsurat/ căutându-și mormânt”, “cu lacrimi slobozite în văpăi” (*Privire*), într-un decor apocaliptic: “fug statui în delir de pe soclu/ ca și cum ar urma un blestem” (*Parfum*).

Experiența de viață a Mirelei poate fi a oricăruia dintre noi. Captivi uneori într-o relație în care trăim la poluri opuse (“De humă suntem, arcuri și săgeți” – *Fugim*), încercăm să ne eliberăm de noi înșine, dar singurul lucru pe care îl (mai) putem face este să ne resemnăm: “De sub haina ca de molii roasă/ a atâtor surde remușcări/ ne plecăm ca fânul crud sub coasă/ fluturând stindardul altor zări” (*Evadare*); “În mlaștina cuvintelor pe rând/ ne afundăm ades până la piept/ și remușcări se cuibăresc în gând...” (*Doină*). Motivul acestui “abandon” este unul neașteptat: “sub flamuri zdrențuite adeseori ne-ajunge/ un gând care vâslește din ce în ce mai greu” (*Legământ*).

Chiar dacă versul clasic al Mirelei, abordând rima îmbrățișată sau încrucișată, cu o muzicalitate și o vivacitate aparte, poate acapara ca o simfonie de cuvinte atenția iubitorilor genului, nu trebuie nedreptățit versul liber, căruia poeta îi acordă (cel puțin) aceeași importanță: “Ne feream de priviri ca de pietre” (*Ochii tăi*) și “căutam cu tălpile goale/ zvârcolirile licuricilor/ mușcați de datoria împreunării” (*Priviri*); “cât doare îmbrățișarea/ deasupra corzilor/ bolnave ale viorilor/ când notele muzicale/ se aruncă-n flăcări” (*Cât mă cunoști*), ne mărturisește ea, pe același ton melancolic, impregnat de fior liric.

“Uneori mă dureai din oglindă/...// gândul meu se spiona/ sinucigaș în oglindă/ dar mâinile tremurau/ doar dincoace/ de obrazul ei fără riduri” (*Oglindă*) este confesiunea unei femei ce nu se sfiește să-și declare sentimentele, chiar și așa, pline de răni sau “vânătaii”. Atunci când apar, fie și “în spatele norilor”, “caravele de zefir și foc” care “ne-aruncă-n pieptul altei primăveri” (*Ca o tăcere*), este semn că mai există totuși o șansă de a face să renască, din cenușă, sentimentele ce dogoreau cândva.

Această pendulare permanentă între suișurile și coborâșurile iubirii continuă (“în pieptul tău mă/ regăsesc despicață/ bătaie de inimă viforoasă” – *Suflu*), având ca “parteneră” tăcerea, unul dintre cei mai de temuți dușmani ai cuplului: “înfloreau scânteii/ între gândurile noastre” (*Lacrimă*); “dincolo de măștile de ceață/ ne lăsam/ măsuțați de zvâcnetul/ îndrăzneț al tăcerii” (*Ancore înalte*); “Ne-mpotmoleam în tăcere/ ca-n zăpezi virgine” (*În tăcere*); “Atârnați de coardele vocale/ ale ploii/ încercam să ne mulăm/ pe strigătul tăcerii” (*Vânt rătăcit*); “în frunzișul tăcerii/ erau mereu ascunși/ sculptori rătăciți/ cu mâinile mușcate de argilă” (*Răni*); “Eram doar abisuri frânte/ deslușite în/ putregaiul cenușiu/ al tăcerii” (*Noi*); “Două iederi eram, sălbatică/...// cu tăcere-mpletită-n cunună” (*Îmbrățișare verde*); “Așteptai bătut în cuiele tăcerii” (*Încântare*) etc.

Citind versurile pline de patos ale Mirelei Ianuș Dinga, indiferent de forma abordată, nu poți să nu *simți*! Oricât ai fi de amorțit sau atins de nevralgiile acestei existențe pline de neprevăzut, începi să te trezești la viață. Ea are “acel ceva” numai al ei, care ar mișca și o piatră. Amprenta personală puternică se resimte în fiecare slovă. Chiar dacă a trebuit să

nedreptățesc multe alte poezii, din care aș fi putut aduce argumente trainice în sprijinul afirmațiilor mele, cred că lectorul și-a făcut deja o idee despre disponibilitățile lirice ale acestei poete românce din țara lui Dante. Ea pare să fi găsit secretul combinărilor de cuvinte menite să producă emoții adânci.

Poezia Mirelei este casa ei, locul unde ea se simte cel mai bine și unde sufletul poate atinge înălțimi de neimaginat. Chiar dacă păstrează același ton elegiac resimțit și în celălalt volum, despre care am scris cu puțină vreme în urmă (*Arabescuri*), versurile sale clocotesc de energie și dorință (subconștientă) de a merge mai departe. Nu știm cum vor evolua lucrurile în viața ei personală, însă în ce privește poezia, cred că drumul său este unul bine conturat, fără asperități. Indiferent dacă va zbura ori va ajunge valsând până la ținta ei, aceea de a sculpta cuvântul după simțirea proprie, pentru mine va fi mereu o delectare să o însoțesc...

(apărută în revista *Boema*, sub egida USR, nr. 121 – 3/2019, pag. 38-40)

Constantin Stancu – *Știri de ultimă oră* pe canalul poeziei

Constantin Stancu, membru al Uniunii Scriitorilor din România (Filiala Alba-Hunedoara), este un nume deja consacrat în peisajul literar contemporan. Cu un palmares bogat – 20 de volume pe suport de hârtie și 14 în format electronic, conținând poezie, proză, cronici literare, eseuri, romane, antologii despre alți autori etc. – ai putea crede că tot ceea ce a avut de spus pe tărâmul cuvântului a fost deja epuizat. Din fericire, nu este deloc așa, din contră, autorul revine în forță, cu un volum bilingv (româno-englez) de poezie în vers liber (*Breaking news pentru absenți*, Editura PIM, Iași, 2018), care se potrivește ca o mânășă vremurilor tulburi pe care le parcurgem.

Chiar de la poezia de debut a cărții se resimte tristețea autorului pentru degradarea culturală la care s-a ajuns în zilele noastre, când dragostea de lectură a devenit *rara avis*, iar poetul, un proscris al propriilor cuvinte. Tonul sarcastic, intenționat ales, transpare din fiecare vers, ca o încercare de a face haz de necaz sau de a-și dezbrăca sufletul de haina zdrențuită a dezamăgirii: “Dragi poeți, lumea vă va urî cu stil.../... lumea nu mai citește poeme cu ritm și rimă de import,/.../ caută europoeme corecte estetic, politic.../...// dacă (lui Eminescu) i-au trecut cuvintele prin mașina de tocat carne,/ nu vor scăpa nici vorbele voastre./...// voi purtați în pumni cuvinte sângerânde“. Oare ce poate fi mai dureros (pentru un

poet sau un scriitor, în general), decât faptul că „Lumea îl urăște pe fabricantul de cuvinte,/ pe angrosistul de vorbe,/.../ pe vindecătorul care are o ambulanță/ plină cu acele cuvinte de lux, cu diacritice“? (*Biopoeme crescute lent*).

Poezia următoare nu face notă discordantă, ea reliefind același „rol” de surghiunit al poetului în această „lume bolnavă” dintr-„un univers bolnav,/ în expansiune“, ce „fuge de sine la infinit“, ucigându-i visele și măcelărindu-i fiecare „zi cu picioarele obosite“: „Unui poet îi pare rău că nu s-a îndrăgostit de o farmacistă,/ mai avea ceva timp reciclabil, dar a murit de tânăr,/ înainte de a veni sfârșitul de unică folosință“. El nu a mai avut „norocul” să poată recurge la medicamentele „pentru memorie... corectă politic, bună conducătoare de eternitate” (*Publicitate gratuită*), din noianul de leacuri menite să ne trateze trupul, dar niciodată sufletul.

În poemul ce dă titlul volumului (*Breaking news pentru absenți*), imaginația autorului creează (din nou) un scenariu în stil propriu, presărat cu ironie fină, deloc neobișnuit pentru vremurile noastre, în care „mica publicitate” (mass-media) de care am devenit dependenți este sinonimă cu „marea absență” a spiritului, a luminii lăuntrice. „Acțiunea” se petrece într-un „peisaj” parcă apocaliptic, rupt de oaza pe care ne-am închipuit-o atunci când tânjeam să atingem democrația: „au înghețat vrăbiile, pocnesc precum păstăile,/ e o noapte geroasă ca o dobândă/ trasă cu forcepsul din statisticile Băncii Naționale./...// Din cer cad oglinzi peste zăpada fragedă,/...// un om cu o gitară ține albul deasupra zăpezilor,/ pentru a nu se ridica la cer”. În tot acest timp, „Muncitorul se gândește la grevă și mai înjură o dată,/ artistul visează la nașterea lui Isus într-o iesle simplă,/ căpușită cu ziare”/...// guvernanții...

socotesc posibilele voturi și/ indemnizațiile speciale/.../ șomerul își pregătește cuțitul cumpărat la promoție,/ taie din noapte o bucată”, iar “Televiziunea face publicitate morții”.

Versurile următoare nu ies din “tiparul” elegiac, conturând pustiul din sufletul autorului, pe a cărui cruce destinul a săpat suficiente dezamăgiri și suferințe: “Tac, am spus ce aveam de spus... cu rana din timpul generos/ de pe fața lichenilor, cu bolile care s-au vindecat parțial și am avut/ iluzia că s-au vindecat definitiv,/ se vor vindeca definitiv dincolo de/ moartea reciclabilă, eram programat să umplu spărtura din zid...”. El este conștient că “O mie de iluzii nu dau imaginea corectă” și dorește ca pactul său cu tăcerea să se încheie doar atunci când “veți vedea trupul în căutarea altei plăcente dintr-o/ altă galaxie...” (*Ritualul tăcerii*).

Înțelegând “ce singurătate este nașterea și ce absență este iubirea” (*Femeia cu o mie de trupuri*), poetul e mulțumit totuși că “lemnul (său) nu a putrezit”, ci “este răbdător, așteaptă cariul ceresc, ploaia, cutremurul”. El simte că și-a găsit menirea în această lume dură, materialistă, unde “Este un loc pentru fiecare” și pare împăcat cu gândul că vom ajunge cu toții, la un moment dat, pe acel “deal de pe care nu coboară nimeni” (*Dealul din ziua de mâine*).

Autorul mai este convins că, deși “ne așteaptă fericită moartea uzuală”, “va veni vremea când ne vom lua zborul/ de pe marginea ei”, în brațele unui Creator care “îi iubește (pe oameni) așa cum sunt”, în timp ce “Îngerii privesc cu invidie”, fiindcă “ei nu au lacrimi, nu suspină,/ nu se retrag în locuri pustii” (*Îngerii nu plâng*).

În *Poemul*, uzându-se de o simbolică bogată, este redată răvășitoarea metamorfoză a omului-poet sau a poetului-

om, declinul lui, de la “Primele versuri... de aur”, unde “silabele străluceau/ în lumina dimineților”, continuând cu “versurile de argint” care, atunci “când le atingeai,/ un sunet subțire frângea ferestrele dinspre/ grădina cu cireșii în floare”, apoi cu cele “de aramă”, alăturate “dimineților de diamant” și terminând cu “versurile de noroi”, ce ne dau de înțeles că “ne vom întoarce în/ poemul din care am fost făcuți”.

Aurul a fost asociat de către primii oameni cu soarele, fiind un simbol al perfecțiunii și puterii, dar și al vitalității, prosperității și înțelepciunii. Argintul simbolizează puritatea, înțelepciunea divină, iar floarea de cireș semnifică, pe lângă puritate, o moarte detașată de nesiguranța lumii noastre materiale. Arama, metal sacru de culoarea toamnei, denotă spiritul de dreptate, dar și lipsa de măsură, forța sau violența, dar și protecția divină, desprinderea de pământul corupt, fiind un simbol ambivalent. Noroiul semnifică necazul și suferința, este un semn aducător de apăsare sufletească. Această succesiune de metale (și nu numai) poate reprezenta caracterul diferit al oamenilor, dar și “anotimpurile” acestora, de la copilărie și pubertate, până la tinerețe și vârsta senectuții, culminând cu finalul previzibil (de trist), când ne vom întoarce cu toții în țărâna din care Dumnezeu ne-a creat.

Lecturând o bună perioadă din viață “cărțile verii, calde, cu fructe coapte-n cuvinte”, Constantin Stancu observă cu amărăciune că “a sosit toamna cu o violență neanunțată”, când până și “aerul se lovește cu tâmpla de copacii obosiți” (*Vara a rămas în genunchi*). El nu se lasă însă doborât de noile împrejurări (“Mă străduiesc să mor în picioare.../ mai există timp destul pentru a-mi desfășura insomniile” – *Sărbătorile fixe*) și vede călătoria spre Marele Final ca pe o

eliberare: “vine moartea și aduce armonia, echilibrul, simetria”, în timp ce “Dumnezeu te strigă pe nume și-ți face semneperate/ cu mâna dreaptă, dorește să-ți șteargă sudoarea de pe frunte/ și cuvintele din memoria pliabilă” (*Galeria chipurilor*).

Atmosfera sumbră persistă, toamna (din afară și dinăuntru), anotimpul favorit al autorului pentru a-și manifesta eul liric, revine și în alte poeme cu aceeași stare coplesitoare, angrenând uneori iubirea în culoarea ei, pentru a o “îndulci”, alteori zugrăvind (parcă) imagini ale unor timpuri de mult apuse: “Copacii... nu-și mai recunosc frunzele și ramurile, iarba/ arsă ne otrăvește tălpile/...// a venit toamna... într-o noapte galbenă sau ocră” (*Piane și toamna*); “Mă strecor pe sub arcadele toamnei, frunzele se-ntorc/ în rădăcini/...// Simt gustul aramei între buze/...// Părul tău lung de femeie îndrăgostită/ leagă pomii între ei” (*Peisaj de toamnă cu armură*); “Toamna îmi intră pe sub ușa, lumină lichidă, iubito,/ hai să tăcem și să ne iubim cu toate insomniile,/ cu toate poveștile brumei din chivotul toamnei” (*O nouă iertare*); “nu-mi mai pot duce trupul în spate/...// O frunză rebelă cade pe gândurile mele,/ nu știu dacă este toamnă sau doar vântul barbar,/.../ cuvinte miriapode se mișcă în memoria mea./...// ce anotimp asimetric străbatem...” (*Bătrânul îndrăgostit*); “O ceață adâncă învăluie lumea ca o piele/ de animal sălbatic/...// Vine frigul ca o armată de barbari, o să dormim pe durerile noastre/ de blană aspră, netăbăcită,/...// E toamnă și oamenii încurcă viețile între ei” (*Beția ceții*); “O toamnă cu buzunare secrete pe alei,/.../ Plâng femeile părăsite de ostașii din primul război mondial, lacrimile/ spală picioarele sfinților./ Părul tău lung limpezește oglinzile furate la revoluții,/...// E toamna în

care lumea o ia de la capăt,/ după vechile calendare” (*Toamnă barbară*) etc.

Dacă toamna este anotimpul tranziției, al metamorfozării naturii, dar și a oamenilor, în care se face atât bilanțul realizărilor, cât și al nereușitelor, iarna este un anotimp al liniștii, al introspecției, când putem călători mai ușor în noi înșine, pentru a ne cunoaște mai bine. Poeții apelează adesea la iarnă în versurile lor, pentru a-și exterioriza simțirile înghețate, atinse de frigul de afară (și nu numai). Constantin Stancu nu face excepție de la această “regulă”, reușind să redea în imagini plastice momente inedite: “Sub pielea aerului rece zac marile animale dispărute,/...// Iubito, vine iarna și nu ne anunță nimeni...// rămân fructele frigului și amintirile noastre/ prinse în brațele haosului” (*Fructele frigului*); “Este o dimineată de ianuarie, vinul luminii curge/ pe fereastra închisă.../ Îngheață stemele în gușa vrabiei” (*Nuntă în cer*) etc.

“Căutând să se lepede de singurătatea din știrile zilei” (*Sticla memoriei*), autorul evadează din fața imaginii triste, pierdute în „oginda care îmbătrânea sub o lumină veche/ din care zgura curge uneori“ (*Cuvinte uzate*), preferând să se reculegă într-“un ostrov de cărți, cu șoapte din viitor, cu iluzii de azi” (*Un ostrov de cărți*), locul unde poți visa și unde poți deveni oricine îți dorești. El știe că *Amintirea este un pumnal bine ascuțit* și iubirile sunt adesea “de sticlă”, că uneori “Mintea ți se face o hartă veche pe care sunt/ desenate imperii care nu există” (*Ritualul de sâmbăta*) și că “Foamea ne face pe toți mai buni și/ mai egali în fața lui Dumnezeu” (*Tradiții de sărbători cu mașina de tocat carne*).

Tema morții, care a fascinat dintotdeauna omenirea, revine constant (și) în literatură, putând fi regăsită, de asemenea, pe parcursul volumului: “În moarte mi-au crescut aripi mari, solide,/ murisem de o mie de ani și zborul era o insomnie./...// Vino, iubito, bate un cui în moartea mea,/ să zdrobească oasele somnului și/ să mă trezesc cu tine în brațe” (*Moartea de o mie de ani*). Aripile sunt simbolul avântului, al eliberării sufletului sau spiritului, ele semnifică dorința de evoluție spirituală, cunoașterea. “Plecarea” spre altă dimensiune nu îl sperie pe autor, el percepe moartea ca pe o “trecere” la o treaptă superioară. Prin asociere, “zborul” semnifică dorința de a se ridica deasupra lucrurilor obișnuite, de căutare a armoniei interioare.

Într-un alt poem (*Moartea a scos picioarele pe fereastră*), aceasta este personificată, atribuindu-i-se o îndemânare de chirurg: “Eram îngropați într-un pământ de timp,/ ne duceam rana pe rând și moartea mirosea/ a timp crescut lent./ Apoi moartea s-a relaxat, a scos picioarele pe fereastră/ și a zâmbit la noi./...//...ne putea dezambla în toate părțile componente,/ nu exista cineva priceput să le pună la locul lor”.

Poetul crede că a găsit soluția pentru “vindecarea” crudei realități: “Am să ies din pielea mea, e mai simplu/ să fiu natural, singur între un viitor și altul”, dar orice “tratament” are nevoie, până la urmă, de anumite condiții ca să dea rezultate sau creează unele riscuri (“Am nevoie de un timp bun, un timp bio,/ nu de timp sintetic./...// pe drum ajungi să vorbești în limba dușmanilor tăi” – *Toate drumurile încep la Ierusalim*). “Nu am unde să mă ascund, poate doar în narațiunile mele” (*Poveste neterminată*), mai afirmă el, concluzionând pe un ton

fatidic: “Ce om de zgură mai sunt și eu și ce absență trăiesc...”
(*Catarg de corabie*).

Parcurgând poeziile lui Constantin Stancu, constăți că fiecare titlu este un micropoem și fiecare poem spune o poveste, una dureroasă și veridică. Atmosfera nostalgică plutește peste întregul volum, poate și pentru că, atunci când ești înconjurat de cei aflați “în căutarea paradisului” (*Ultimul paradis de sticlă*), te molipsești, fără să vrei, de “microbul” deziluziilor. Poetica sa este pătrunsă de o maturitate asumată, fiind ermetică pe alocuri, însă după ce ai reușit să treci bariera spre lumea sa interioară, totul devine limpede și mai ușor de înțeles. Uzând deseori de o simbolistică bogată, versurile cu inflexiuni moderniste și postmoderniste nu fac risipă de metafore, acestea sunt “montate” exact acolo unde trebuie, atunci când trebuie, pentru a întregi mesajul pe care autorul a dorit să ni-l transmită.

Eu m-am bucurat de o lectură plăcută și interesantă, pe care o recomand tuturor celor ce nu se tem să dea piept cu realitatea și cu ei înșiși, în febra transformărilor pe care ființa umană o resimte în acest început de secol atât de controversat...

(urmează să apară în revista *Familia*, sub egida USR)

Miron Țic – *Visul din iarbă*

Miron Țic (n. 1939) este un nume binecunoscut, atât în peisajul literar hunedorean, cât și în cel național. Membru al Uniunii Scriitorilor (Filiala Alba-Hunedoara) și al Asociației Scriitorilor Hunedoreni, unde am onoarea să-i fiu colegă, el se bucură de un palmares literar impresionant.

După debutul în presa literară în anul 1958, cu informații, portrete și reportaje apărute în cotidianul județean „Drumul socialismului”, urmează cel poetic, în 1959, în același cotidian, cu poezia *Așa aș vrea să fiu*. Ceva mai târziu, în anul 1973, debutează cu poezie în volum alături de mai mulți autori, cartea apărând la Editura Eminescu. Periplul său literar continuă în ritm alert, concretizându-se, printre altele, într-o colaborare fructuoasă cu publicația „Călăuza v.b.”, din Deva, unde, în urma publicării tabletei literare „Copacul blond” în cadrul rubricii „Martor”, pe care o administra, primește o telegramă de felicitare din partea marelui actor Florin Piersic, una dintre cele mai scumpe amintiri ale sale din acea perioadă: „Nu cred că merit o așa decorație. Exceptional. Sunteți o fructă prețioasă în copacul meu. Vă îmbrățișez. Florin Piersic”.

Beneficiar al mai multor premii literare, obținute la concursuri importante organizate în țară sau în străinătate, Miron Țic este semnatarul a peste 35 de volume personale (poezie, proză, monografii, critică literară, teatru, cărți pentru copii etc.), apărând cu materiale (și) în 24 de antologii colective. Colaborarea sa cu reviste prestigioase (*România*

literară, *Luceafărul*, *Discobolul*, *Orizont*, *Ardealul literar*, *Vatra*, *Contemporanul*, *Algoritm literar* etc.) demonstrează că talentul său a fost și este recunoscut, fără cea mai mică urmă de îndoială, de la începuturile sale într-ale scrisului și până în prezent.

Elanul său creator de invidiat culminează cu un nou volum, *Visul din iarbă* (Editura Amanda Edit, București, 2019), lansat cu ocazia împlinirii a 80 de ani de existență, ce ilustrează că ciutura poeziei sufletului său este departe de a fi secată. Cartea se compune din patru capitole distincte (***I. Ca o lumânare aprinsă într-o candelă; II. Când ochiul atinge poezia; III. Cântec de leagăn pentru dragostea mea; IV. Cuprinsul unui necuprins***), ce păstrează aceiași parfum proaspăt și aceeași candoare, neîntinată de furtuna zilelor pe care le parcurgem, însușiri specifice întregii sale creații.

„De la poarta Parnasului”, poetul, prizonier în “trupul.../ Trist și uitat între țărături”, vine „din cele două secole/ Alături de Afroditele cu vestimentația ninsă”, ca să ne arate „oasele (sale) obosite/ De culorile lor trandafirii”, pe care „Când le privesc încep să plâng/ Cu lacrimile Fecioarei Maria” (***De la poarta Parnasului***). Osul este simbolul fermității și al virtuții, el reprezintă materializarea vieții, ceea ce este constant, concret, fiind, într-o oarecare măsură, elementul primordial al ființei. Utilizarea sa în poezie denotă că autorul, deși un romantic incurabil, este bine înfipt în realitățile vieții, fiind conștient de metamorfoza pe care timpul o produce în ființa umană, dar acceptând cu stoicism cursul firesc al lucrurilor pe drumul spre nemărginire.

Dacă Zoe Dumitrescu Bușulenga afirma că „Poezia ține... de partea cea mai ascunsă, cea mai intimă a ființei

noastre. Poezia echivalează aproape cu o rugăciune. În poezie te cufunzi pentru a te întoarce cu frumusețe”, în tandem, Miron Țic susține că „poetul este mulțumit de eternul său vis/ Își înseninează fruntea și inima/ Cu tot ce se-nalță în acea limpede dimineață/ Când dintr-o lumină lină/ ...îl vede pe Dumnezeu” (*Ce face poetul*).

În versurile cu inflexiuni blagiene, intitulate *Mă închin și privesc*, Miron Țic ne amintește că ”Veșnicia curge prin ”Zăvoaiele și pripoarele/ Din lumina nepătrunsului ascuns” și că „Undeva o pădure de păsări/ Este gata să spele o parte a lumii”. În „acest poem (care) este o rană ce nu doare”, „rugăciunea mea se înalță sfântă și dreaptă/ Sub dimineața zilei”, mai spune el, meditănd la cuvintele „poetului luminii”: ”La Lancrăm, sub un răzor,/ Rămas-a veșnic un izvor”. Pasărea semnifică libertatea ființei ce nu suportă nicio îngrădire, semn că autorul posedă un spirit liber, pe care și-l înalță (și) prin creație, iar izvorul este un simbol din vechime al timpului ireversibil, reflectând orizontul interior. Și cum nimic nu poate fi mai curat decât apa de izvor, ne putem imagina de ce poetul rezonază tocmai cu aceste versuri ale lui Blaga.

În *Poetul la optzeci de ani*, Miron Țic face un „inventar” al isprăvilor sale din odiseea pe meleagul cuvântului, contabilizând „ani(i) de neodihnă ai vieții mele”, acolo unde „alerg și dăruiesc/ Metafore înfrunzite-n dulcea petală a gândului”: “S-a făcut aproape târziu/ Și eu nu-mi mai pot vedea umbra/ Este mai mult înapoi decât înainte”.

Tonul elegiac este păstrat și în poemul următor, *Visul din iarbă*, care dă titlul volumului, unde eul liric nu se sfiește să ne împărtășească, prin miera fonemelor, din temerile cele mai adânci ale omului-poet (sau poet-omul, cum spunea

regretatul Eugen Evu): „Ajuns în noaptea cea lungă/ Somnul mă cuprinde ca într-un cerc/ Și începe să-mi fie frică de visul din iarbă/ Ce naufragiază din umbra în retragere”. Cercul este simbolul universului și totodată al echilibrului, al evoluției, al eternei reîntoarceri și al divinității, în brațele căreia vom ajunge cu toții, cândva. Autorul conștientizează că, deși „Dorința (sa) este atât de tânără”, nimic nu mai poate stăvili cursul fluviului vieții spre tărâmul întunecat al lui Hades.

O incursiune în trecut nu poate fi altfel decât dureroasă, răscolind tăciunii încinși ai amintirilor: „mi-a rămas moștenire/ De la tata/ Cumpăna fântânii cu apă rece/ Astfel, am devenit stăpânul ciuturi”; „Îmi șterg lacrimile/ În grădina casei din satul natal”, în timp ce „Acolo sus se rotesc îngerii/ Cu brațele pline de flori” (*Lumea mea*). Îngerul, ocrotitorul celor aleși, ființă intermediară între Creator și oameni, simbolizează puritatea, necesitatea/dorința de a fi protejat de Cel de Sus, semn că autorul, pe lângă o credință trainică, moștenită de la străbuni, „dispune” de un univers liric plin de divin, de frumusețe nealterată de vicisitudinile vieții.

„În viața mea se petrec lucruri pe care nu le doresc/ Și nici nu vreau să le iau cu mine pe corabia/ Visului ce se umple zi de zi”, ni se destăinuie Miron Țic în timp ce traversează „anotimpul cu orizontul tăiat în două” (*Străin de ceea ce îmi văd ochii*), invitându-ne în cămăruța secretă a inimii sale, pentru a-i cunoaște profunzimile și pentru a gusta din rodul pârguit al experienței sale de viață. Din postura „Poetului ce întreține cu inima sa poezia” (*Cuvinte luate de vânt*), el își îndreaptă (ne)voit gândul spre „marea trecere”, spre locul de unde „În curând voi putea vorbi cu singurătatea/ Ce se înalță din pădurea cosmică” (*Când mă văd în oglindă*).

“Înfruntând lumina, umbra mea crește/ În purpura florilor ce răspândesc parfumul/ Prin seara de frunze de la poarta cimitirului” (*Înfruntând lumina*), mai spune el pe același ton nostalgic, uzând de un simbol des întâlnit în creațiile sale, umbra, considerată o imagine a sufletului sau o ființă astrală ce își continuă existența și după moartea fizică. Aceasta ar putea însemna că poetul nutrește speranța ca dispariția noastră din lumea materială să fie urmată de o renaștere într-o lume spirituală, acolo unde popasul în cuibul veșniciei șterge orice lacrimă. Totuși, el continuă să treacă prin stări de spirit melancolice, inerente ființei umane, redată în imagini sugestive: „Eu rămân trist și uitat în timp ce fulgerul/ Urcă frumos spre punțile cerului” (*Arheologie*).

Distanța dintre țelurile și realizările noastre este câteodată uriașă („Te-ai așteptat să fii izvor curgător/ Și iată-te un strop de ploaie pe o frunză” – *Te-ai fi așteptat*), dar viața merită trăită, fie și numai pentru a savura anii de inocență ai copilăriei, când totul pare o joacă fără sfârșit: „Ochii mei văd acele ploi –/ Liniști învechite în care ne jucam noi copiii/ În gura uliței/ Făcând ce știam mai bine/ Adică păsări fără pene/ Din nămolul plâns al zilei/.../ Mirându-ne că aripile lor sunt prea grele” (*Ochii mei văd acele ploi*).

Un alt simbol des întâlnit în creațiile lui Miron Țic este, asemenea celor blagiene, lumina. Ea înseamnă cunoaștere, adevăr și speranță, ieșirea din bezna absenței unei vieți spirituale, dar semnifică și liniștea sufletească, armonia, căldura: „Sângele meu se cațără pe locul luminii/ Care însetat îmi aparține.../ Pe acest drum în care văd cum mă scufund/ Pe unde răsar lăstari de poezie/ În timp ce noi ne-am născut fără cuvinte” (*Se face din ce în ce mai târziu*).

„Viața nu-i stană de piatră ce o pipăim cu degetele” (*Viața...*), iar „Iubirea mea trece dincolo de cuvintele/ Înscrise pe placa funerară” (*De veghe mereu*), ne mai împărtășește poetul, în „popasul” său pe acest târâm-stație, unde “noi, călătorii ne oblojim rănilor/ ...trupului... îmbrăcat în franjuri” (*Într-un târziu*).

Din tabloul simbolistic al volumului nu putea să lipsească magnolia, reprezentând eternitatea și anduranța, dar și frumusețea și măreția. „Magnolia rămâne deschiderea privirii spre lumină” (*Floarea de magnolie*). Această “lumină” este cheia cuvântului primit în dar de la o muză generoasă, cuvânt care „urcă pe ruinele unui castel/ Unde locuiau zeii iubirii într-o lume/ Ce aparține morilor de vânt” (*Lumea voastră din afară*).

Apropo de iubire, pentru Miron Țic, acest sentiment profund și înălțător nu are vârstă; deși este octogenar, el simte fiorii dați de săgeata lui Eros precum un adolescent și trăiește prezentul ca și când ar fi la prima dragoste: „În căușul palmelor mele/ Păstrez picăturile gândului tău/ Iată-ne ascunzându-ne/ Între cer și pământ/ Iubindu-ne ca două păsări ce zboară/ Prin aerul pur dintr-un vas tainic” (*Mic destin*).

Parcurgând volumul de față, este evident că, pentru autorul său, „Lumina de la poarta poeziei trece mai departe”, așa cum „Prin culorile somnului trece amurgul”, ea „urcă frumos către punțile cerului” (*Lumina de la poarta poeziei*), fiind „ceva care înlăcrimează și care doare”, dar și „care poate da un sens vieții/ La vremea când cade prima ninsoare” (*Poezia gândului*). Printre atâtea mărturisiri pe care ni le-a făcut, mai este loc de câteva, ce demonstrează încă o dată, dacă mai era nevoie, locul poeziei și al scrisului, în general, în viața și în

sufletul său curat: „Cuvintele se năpustesc spre mine punând stăpânire/ Pe sentimentele mele” (*Simt cuvintele*); „această poezie/ ...o scriu cu respirația mea” (*Stau lângă această poezie*); „Cuvintele pe care le scriu și le respir/ Pe foaia galbenă de atâtea vise/ Îmi par niște chemări” sau: „Cuvintele?/ ...o binecuvântare/ Întinzindu-și aripile/ Către Sfintele Altare” (*Am învățat*).

Mesajul simplu și direct, metaforele bine dozate și echilibrate, lexicul ales, ce ușurează percepția cititorului, versul cu predilecție liber, fără constrângeri prozodice, sinceritatea și înțelepciunea extrasă din evenimentele vieții și transpusă în versuri, sunt atuurile acestui volum, care îl fac interesant și plăcut lecturării.

Miron Țic, ajuns, după cum spuneam, la al optzecilea an de viață, dovedește că mai are încă multe de spus pe meleagul slovelor și că, alături de fratele său, regretatul scriitor, publicist și scenarist român Nicolae Țic, a dus și continuă să ducă mai departe cu cinste flacăra scrisului, fiind un nume important al literaturii județului nostru. Aș încheia tot cu versurile sale, de o luminozitate aparte, care se potrivesc foarte bine în context: “Este nevoie să nu ne ascundem de cuvintele/ Limpezi de sub steaua iubirii de limba română” (*Este nevoie*).

(apărută în revista *Amurg sentimental*, nr. 8/2019, pag. 3-4)

Nicolae Crepcia – *Mierlă sângerându-mi pe umăr*

Nicolae Crepcia (n. 1952) este un (alt) conjudețean de-al meu, despre care am plăcerea și onoarea să scriu. Membru al Uniunii Scriitorilor (Filiala Alba-Hunedoara), a debutat la vârsta de 22 de ani în revista „Tribuna”, urmând ca debutul editorial să și-l facă în anul 1996, cu volumul de versuri *Pe umărul lui Rimbaud* (Editura Călăuza, Deva). Urmează un periplu literar interesant, cu alte 28 de cărți publicate și colaborări la diferite reviste literare.

Mierlă sângerându-mi pe umăr, apărut la Editura CronoLogia, din Sibiu, în 2018, volum în care se răsfață 200 de pagini de poezie în vers liber cu tușe postmoderniste, este o antologie de autor ce cuprinde poeme din mai multe volume ale sale: *Pe umărul lui Rimbaud* (1996), *Îngenuncheat în lacrimă* (2000), *Scrisorile de la Brotuna* (2004), *Halucinațiile unui hoinar singuratic* (2005), *În intimitatea frigului* (2006), *Strigătul care se vede* (2012) și *Fără glorie* (2013).

Cartea ne ajută să descoperim un poet dedicat și profund, aplecat spre meditație, propunându-ne o incursiune pe domeniul sufletului său, acolo unde „fulguie Alecsandri”, iar „eu scormonesc în zăpadă/ până găsesc poezia” (*Iarnă*). Locuind „în centrul civic al unei idei/ unde cântecul dimineții/ nu alunecă zornăind/ în pălăria cerșetorului”, el simte că numai împreună cu persoana iubită poate fi realizat echilibrul (său) pe

muchia existenței: „Sufletul meu – o fărâmă de veșnicie/ sufletul tău – un clopot de iubire” (*Turnul poeziei*).

În *Scurtă considerație despre singurătate*, autorul descrie lupta permanentă pe care o duce pentru a scăpa din mrejele dușmanului zilelor, dar mai ales al nopților noastre, singurătatea, devenit(ă) uneori parte din noi: „s-a îndrăgostit de mine nebunește/...// Îi spun cât de mult o urăsc/ Seara în pat se cuibărește lângă mine/.../ o dau afară/ pe urmă mi se face milă de ea/ știind că numai pe mine mă are”. În timpul acestor angoase inerente naturii umane, „Noaptea își caligrafiază poemul în liniște”.

Legătura strânsă dintre solitudine, iubire și poet, într-un triunghi amoros (ne)fericit, transpare dintr-o altă poezie, în care starea apăsătoare, de iarnă lăuntrică, este descrisă plastic: „frigul fluieră-n oasele noastre găurite/.../ Tristețea din odaie amenință cu pumnul/ în patul nupțial surâzătoare/ singurătatea așteaptă/.../ trecem pe străzi încălzindu-ne/ la flacăra poemului arzând/.../ pe eșafod urcă poetul/ strângând în palmă poemul/ cum morții bănuțul de vamă” (*Vinovați*).

Cu toate că atmosfera sumbră planează, mai mult sau mai puțin, asupra majorității poemelor, ca un nor al disperării, reliefând preferința autorului pentru anotimpul înghețat – oglindă a sufletului înconjurat de tenebre – în exprimarea trăirilor sale, există și o parte pozitivă a acestui fapt: iarna nu constituie doar o perioadă a morții (naturii etc.), ci și a pregătirii pentru renaștere, a introspecției și contemplării, a călătoriei spre propriul eu. Liniștea, izvorârea gândurilor pure și creatoare, sunt alte atuuri ale acestui anotimp iubit și urât deopotrivă, în care (și) dragostea are uneori de suferit: „Iubito iarna aceasta/ ca o hoață de buzunare/ mi-a furat cuvintele/ Nu

mai am imagini și culori/ spre-a te cânta/.../ Gol și zgribulit/ ca un castan în ploaie/ m-am întors în mine” (*Afară lumina*).

Poetul îndrăgostit de lumea metaforelor („poezia e sângele nostru” – *Hai să discutăm*) ne mărturisește care este singurul loc unde se simte în largul său pe orice vreme („Am intrat și eu în poezie/.../ iată un pumn de lumină” – *Încartiruit în singurătate*). Lumina, binecunoscutul simbol blagian, întâlnit și la alți poeți, semnificând (în context) cunoașterea și speranța, ne dezvăluie un autor care nu se lasă doborât de un „trist curcubeu” sau de „nerostitu-mi poem” (*Cântec de frunză veștedă*), nici de „vremea aceasta/ care schimonosește zâmbetele” (*Corbii deasupra orașului*), pentru că „în lacrima mea crește/ o mai fragedă iarbă/ pajiște/ pentru întoarcerea mieilor” (*Poem de plâns primăvara*).

Chiar dacă ea, poezia, este a doua natură a poetului, nu întotdeauna i se revelează acestuia la fel de ușor: „uneori părea că te ating/ și atunci/ în grâul sângelui meu/ se aprindeau macii/...// ...mergeai totdeauna/ înaintea mea cu un pas/ și eu alergam după tine/ condamnat/ să nu te ajung niciodată” (*Fată morgană poezia*). Poate ca un recul în fața dezamăgirilor primite „în dar” de la viață, apare această dorință nestrămutată a lui Nicolae Crepcia „să mă mut în poezie/ pentru un veac două/ acolo unde se respiră/ doar iubire și rouă” (*În poezie*), pentru că „absența ta/ e un cântec sfâșiat în privighetori” (*Despre absența poeziei*). Privighetoarea, pasăre cu un tril care atinge perfecțiunea, este un simbol al inteligenței, exprimând totodată legătura intimă dintre moarte și iubire. Cântecul ei reprezintă (pentru ea) însăși rațiunea sa de a fi, iar când acesta e „sfâșiat”, dramatismul nu cunoaște margini, de unde se poate

înțelege cât de importantă este poezia pentru semnatarul versurilor de față.

Învățând abecedarul durerii, cea „dintre toate muzele/ mai aproape de mine” (**Dintre toate muzele**), poetul cu sufletul ascuns în cochilia cuvântului mai trăiește cu „iluzia/ că vom putea renaște/ ca pasărea Phoenix/ din cenușa propriilor noastre cântece” (**Ca pasărea Phoenix**). „Îngenuncheat în lacrimă/ ca-ntr-o catedrală” (**Îngenuncheat în lacrimă**), el își pune întrebări retorice, „la lumina speranței”: „Dacă noaptea nu s-ar sfârși/.../ dacă ziua n-ar muri/.../ cum s-ar mai naște poemele lumii?” (**La lumina speranței**).

Autorul își continuă pendularea între dulce și amar (sau invers), amintind despre deșertăciunea poetului în această lume materialistă („m-ai făcut/ după chipul și asemănarea cuvintelor/ poate din dorința de a fi/ zadarnic și uitat” – **După chipul și asemănarea ta**), în care „Încarcerată libertatea se tânguie/ cântecul stelelor e spulberat” și „doar urma luminii/ din ochiul ce plânge/ rămâne” (**Peste apele tulburi**). Ochiul, simbol ancestral sacru, este oglinda sufletului, el putând semnifica abilitatea de a vedea dincolo de aparențe și de a evolua spiritual. Dacă ochiul plânge, sufletul nu are cum să zâmbească, dar vestea bună pentru cei ce nu și-au pierdut încrederea și simțul rațiunii este că „mai sunt încă poeme nescrise/ Le iscă poeții/ chiar și în absența zeilor/ pe placul cărora/ nicio jertfă nu mai este” (**Chiar și în absența zeilor**).

Deși credința (generală) pare să se estompeze, nu putea să lipsească din decor imaginea Creatorului, pe care „cândva mama mi-a spus/ să-l caut în bobul de grâu” (**Privind ochii tăi**). El este conducătorul suprem „în cerul de deasupra cuvintelor” (**Frig**), chiar (sau mai ales) dacă „Bătrânețea bate

cu toiagul/ în uşă/ ...miroase prea tare/ a Dumnezeu/ şi mă înfricoşează” (*Moliile mi-au ros tinereţea*).

În prim-plan revine iubita, care însă nu împărtăşeşte pasiunea arzătoare a autorului pentru scris, fiindcă „nu-i o afacere rentabilă”, sfătuindu-l „să las(e) altora această zădărnicie”. Ea nu vede „cum în palma mea/ luna se rotunjeşte” (*Tot mai des îmi spui*), (ne) spune dezamăgit poetul, ce ştie că „Există cuvinte care luminează/ cât toate stelele cerului laolaltă/ dar ele numai în poezie/ se-aprind” (*Cântec*). Cu toată lipsa de încredere a partenerei în talentul său, nădejdea lui Nicolae Crepcia în forţa dragostei este remarcabilă: „Iubirea arde cu o lumină/ pe care trupul n-o poate stăpâni/ puterea iubirii/ vine dintr-un strigăt de stea/...// Celui ce iubeşte/ Dumnezeu îi împrumută aura” (*Numai frumuseţea sufletului*).

Pe planeta unde „Durerea este temelia vieţii/.../ Destinul îşi poate repara erorile” (*Urletul mamei*), mai este de părere autorul, descoperindu-ne din căuşul experienţei sale de viaţă. „*Nu toate florile/ ating în rod/ desăvârşirea/ (câte nu rupem/ pentru triumful minciunii)// La fel cuvintele/ Cele care rămân/ nepătate/ poartă aură/ şi cu ele scriu îngerii*”, îşi continuă el meditaţia filosofică pe teme preferate, încredinţându-ne că „Lacrimile sunt de fapt/ lichefierea unor impresiuni” pe care „poetul le adună/ în eprubeta poemului” (*Disperarea nu exclude virtutea*). Condiţia sa este una de martir al propriilor cuvinte, el „îşi acceptă vocaţia”, „*Cu privirea inflamată/ de imaginile şocante/ ale degradării umane*”.

Poeţi sau oameni obişnuiţi, ne căutăm sensul/rostul fiinţării, „Torturaţi de propria neputinţă”, apoi „ne întorcem

pe cealaltă parte/ a tristeții/ în noaptea plictisită/ de sforăitul lunii” (**În crisalida visului**). Fericirea, rămasă (și) pentru autor la stadiul de vis, capătă definiții concise: „ea ar fi ceva/ ce nu poți atinge/ cu trupul/ ...ea de fapt/ nici nu există/ decât ca un abur al iluziei” (**Îmi nuanțez și eu viața**).

„Romanul” vieții/simțirilor lui Nicolae Crepcia continuă pe același ton elegiac al călătorului cu tolba plină de dezamăgiri și mărturisiri sfâșietoare: „Eu nu sunt lacrimă/ eu/ sunt însuși plânsul” (**Dacă bunăoară**). Chiar și bucuria scrisului, pe care o împărtășea cândva cu alții, devine periodic o povară: „Poezia mea/ o ascultă iarba” (**Sunt prea departe**), mai ales când „durerea are gheare” și orice rod este obținut cu suferință („astăzi m-a sfâșiat/ și a extras din mine/ poemul” – **Dintotdeauna am știut**). Cel mai greu este atunci când „poezia/ devine subiect de batjocură”, deși „Cel ce strivește sub bocanc/ înflorirea prin cântec/ nu știe/ că sfâșie inima poetului” (**Unde poezia**).

Desigur că mai sunt și momente de acalmie (deși puține), când nu se întrevide „Niciun nor pe cerul poemului/ doar undeva sus sus berze/ într-un joc nupțial” (**Senin**). Atunci poezia devine „Hemoglobină de purpură/ în obrazul realității/.../ oază în deșertul cotidian/.../ balsam pentru rănila îngerilor/.../ elixir al speranței/.../ și încă nearsă iubire” (**Poezia**). Într-o astfel de constelație binefăcătoare, „Emoția iese tiptil/ umbră din marsupiul nopții/ și conturează poemul” (**Halucinație**). Important este că, indiferent de drumul zigzagat parcurs de eul liric pentru a-și desăvârși cunoașterea/calea, poetul continuă să scrie, „pentru că este duminică/ și clopotul primăverii/ se îmbogățește cu sunete noi”, „pentru mieii soarelui/ care zburdă pe pajiștea sângelui meu”, „pentru a spăla

întunericul/ de pe obrazul zilei”, „pentru că iubesc”, „pentru a nu muri” (*Pentru că iubesc*).

Acest autor cu sufletul albastru și liber ca o mare de fluturi, ce și-a împărțit viața între două mari iubiri, așezându-și partenera la un pol și poezia la celălalt, se străduiește să le împace pe amândouă, pentru a nu fi devorat de lupta dintre ele. El nu râvnește la glorie, deoarece „Cu ea nu-ți poți spăla/ niciun sentiment/ poate doar s-o înfășori/ ca pe o eșarfă/ la gâtul trufiei”, fiindcă „este dureroasă/ ca nefericirea” și „nu vindecă/ nicio rană/ poate doar să întetească durerea/ cum vântul sporește o flacăra”. „Mai bine-i port de grijă/ mierlei care și-a făcut cuib/ în sufletul meu”, declară el, concluzionând: „Gloria-i deșertăciune”, e „doar o spirală de fum” (*Fără glorie*).

Dar cred că am spus îndeajuns pentru ca lectorul să-și dea seama că Nicolae Crepcia este un militant neobosit al cuvântului scris (acesta având pentru el o conotație sacră) și un mânuitor experimentat al figurilor de stil expresive și bine conturate, ce pășesc nestingherit pe poarta inimii. Dacă ne întrebăm unde încape atâta tristețe sub aparența jovială și optimistă a acestui poet calin, înzestrat cu o mare sensibilitate, s-ar putea să nu (vrem să) găsim răspunsul, bine ascuns printre cutele adâncului (său). Descoperim însă motivul pentru care el își continuă arderea, zborul, ascensiunea pe o treaptă superioară a spiritului, și anume credința sa nestrămutată că poezia nu reprezintă „un muzeu al sentimentelor/ o colivie/ invadată de licheni și uitare/ un embrion al iluziei”, ci ea „respiră/ pretutindeni în spațiul care ne conține/...// ...are puterea curcubeului/...// ...e zahărul din cafea/ o rază dintr-un alt soare/ care te luminează pe dinăuntru/.../ un păianjen care

suge întunericul/ de pe retina sufletului” (***Schițe pentru un autoportret***). Parcă astfel pare dintr-o dată mai ușoară „misiunea” de pescar de vocabule pe scena vieții, fiindcă „Poetul/ nu trebuie să inventeze cuvinte/ trebuie doar să le-mbrace-n lumină/ ca să pară rostite/ de îngeri” (***Toate au fost definite***).

(apărută în revista *Argeș*, sub egida USR, nr. 7/2019, pag. 20, și în revista *Vatra Veche*, nr. 7/2019, pag. 29-30)

Ileana-Cornelia Neaga – *Impresii alandala*

Pe poeta Ileana-Cornelia Neaga o cunosc de mai mult timp, din spațiul virtual, care mi-a adus în cale atâtea nume de scriitori români contemporani, consacrați sau bătând la porțile afirmării, și unde s-au legat atâtea prietenii frumoase. Pe atunci, nu știam că este “fiică a satului Crișan, ce poartă numele unuia dintre eroii neamului românesc” (după cum afirmă scriitoarea Maria Toma Damșa), sat situat în partea nordică a județului Hunedoara. Nu știam nici că locuiește mai mult în Italia, deși o bună parte din viață și-a petrecut-o la Brad, nu departe de orașul în care locuiesc. Știam doar că este o împătimită a versului popular și a tradițiilor, precum și o mare iubitoare a scrisului “în grai” (“graiul crișean”, în special), a cărui origine se pierde în negura timpului și pe care încearcă să îl păstreze viu, neîntinat, în sufletul și cugetul generațiilor actuale, prin intermediul poeziilor sale, de un farmec și o prospețime aparte.

Pașii în lumea reală ni s-au întâlnit mult mai târziu, în primăvara anului 2017, de Ziua Internațională a Poeziei, ocazie cu care am schimbat volume personale și ne-am mărturisit aprecierea reciprocă. În aceste vremuri tulburi, în care mulți își reneagă obârșia, rușinându-se că au rădăcinile la sat, Cornelia Neaga se mândrește cu locurile natale și cu faptul că provine din mediul rural: “Asta sunt eu, asta mi-e bogăția sufletească... și mândria de a mă naște și a trăi într-un colț de rai, satul meu,

printre oameni la fel ca mine, ce cunosc valoarea veșniciei de la țară”.

Volumul *Impresii alandala – în rânduri șchioape* (Editura PIM, Iași, 2017), dedicat fiicei sale Cecilia, este o “răbufnire de moment”, “un foc de artificii”, după cum însăși autoarea afirmă, scris “fără cuvinte pompoase”, ci “simple” și curate, inspirate din diferite perioade ale vieții. Poeziile nu respectă o regulă anume a versificației, dar acest neajuns este suplinat de originalitatea și bogăția spirituală sau emoțională a versurilor, atinse, la “nevoie”, de o tușă fină de umor: “Rânduri scurte/ versuri albe/ alandala/ fără ritm, fără măsură/ dar cu priză/ și la modă-n bățatură” (*Versuri albe*).

Poeta continuă “joaca”, autopersiflându-și fără menajamente creațiile: “Duduie sub copita cuvântului/ strofa nărăvașă/ sfișcuită din când în când/ de o metaforă ce se lipește/ ca nuca în perete”, greșeală “taxată” fără tact de “un neavenit/ cu pretenții de critic literar”, ce “taie-n carne crudă” versurile “Potcovite/ cu rime desperecheate” (*Murg nărăvaș*). Reacția “victimei” după “Cuvântul greu”, ce “cade din nou ca o ghilotină”, este una imprevizibilă, de refugiu și mai adânc în lumea scrisului, dar în niciun caz de renunțare: “Condeiful umilinței/ se îndoie pentru o clipă,/ cu ultimele puteri/ o ia la trap,/ împrôșcând cu copitele/.../ poezii nervoase”.

Tot într-un mod satiric este descris “duelul” dintre poezia populară și cea în vers alb, prima devenind invidioasă că nu este lăsată să se “afirme”: “Și-a azvârlit opinca roasă/ poezia populară./ Țopăind cu talpa groasă/ și tare invidioasă/ pe sora în versuri albe”. După ce “Ingenuă se revoltă” și “iese-n lume demonstrând/.../ c-o pancartă/ scrisă-n grai”, este luată “la paișpe metri” fiindcă nu “își cunoaște locul”, așa că

“Șchiopătând/ merge-nainte/.../ cu speranța ca poemul/ să-i aducă-n dar.../ condurașul de mătase” (*Cenușăreasa*).

Umorul Cornелиei poate fi gustat și în poezia *Pictură abstractă*, unde ea descrie cu șarm o pictură “modernă”, ce lasă loc de interpretări și pe care ea se străduiește să o înțeleagă: “Un triunghi mic a furat/ roșul macului/ ...o pată mică... cred că s-a rătăcit/ nu departe, talpa fierului de călcat/ s-a-nvinețit de furie./ Încă o linie și două bile negre ca noaptea,/ o stea stilizată și o pată verde.../ răsucindu-mi gâtul, privind din jos în sus/ parcă, parcă... văd un cioc galben/ sau o mutră prinsă de icter?”. Concluzia este, desigur, una (la fel de) amuzantă: “Și totuși.../ am rămas plăcut impresionată”.

Pe același ton, autoarea surprinde câteva din superstițiile oamenilor simpli de la țară (în special), pentru care și o găză întâlnită în cale poate avea multiple semnificații: “Flutur galben/ și miel alb/ vreau în cale să-ntâlnesc/ bine/ mie ca să-mi meargă/.../ ...port izmana pe dos/ nu cumva să mă deoache/ uitătura vreunui prost./ Nu vreau nici să-mi taie drumul/ mâța neagră/ și-nvârt bumbul în cărare/ de-mi răsare-un popă/ care/ nimic bun/ nu-mi prevestește/.../ ...de-i vineri/ și e-n 13/ deziluzia mă pândește” (*Superstiții*).

Chiar dacă pare o femeie puternică și plină de optimism, poeta nu se sfiește să-și recunoască temerile ce o macină, la cumpăna dintre ani, când orice pas înainte reprezintă, de fapt, o apropiere tot mai mare de eternitate: “Ca-ntr-o menghină/ mă strânge/ teama/.../ ...mă-nfășură/ în chingile de oțel” (*Temeri*). O plimbare prin natură, care ar fi trebuit să fie plăcută și reconfortantă, se transformă într-o “listă de griji”, resimțită acut: “Tălpile se afundă/ în otava înrourată, rece/ percepând senzații/ contrastante, viitoare:/ artrită, artroză,

reumatism,/ cuvinte ce-mi străfulgeră/ materia cenușie./ S-a dus naibii toată poezia răsăritului/ alergând prin iarba verde de acasă!” (*Senzații*).

Cu toate acestea, Cornelia rămâne o luptătoare; ea nu abandonează lupta, chiar dacă semnele de mai bine sunt firave: “o speranță/ galbenă și pirpirie/ s-a ițit dintre ruine”. Nădejdea înflorită într-un colț de suflet crește (doar) cu multă răbdare și încredere în forțele proprii, dar și în Cel de Sus: “Zi de zi prinde putere/ se întramă și n-verzește/ udată și de credință/.../ Strânge din dinți în tăcere/ când se mai și poticnește/ și-o ustură julitura/ dar pe loc firea-ntărește” (*Oaza*).

Pătrunzând cu sfială *În casa Domnului*, unde “Împăcarea și pacea/ au găsit sălaș bun”, poeta admiră icoanele de lemn “scorojite, crăpate/ pictate/ de vreun iconar/ ce a tocit opinca/ suind cărarea” spre locul de rugăciune. Ea observă cum, printre cei prezenți, “puțini la număr/.../ un strănepot de-al pictorului/ își face o cruce/ grăbit”. “Am picioarele înfipte/ în lutul credinței sfinte”, dar “Spiritul mi-e încă liber/ visurile n-au barieră/ zburdă după cum mi-e firea”, ne mărturisește ea, într-un exces de sinceritate, în poezia *Spirit liber*.

Autoarea, pe care frica de Dumnezeu a făcut-o mai puternică, rămâne o persoană modestă, ce scrie, nu pentru glorie sau din vreun (alt) imbold pragmatic, ci pentru a-și exterioriza trăirile și a oferi, din rodul imaginației sale poetice, un “balsam pentru inimi” prietenilor și tuturor celor care își deschid casa sufletului, să o primească (*Mâini întinse*).

Poezia *Apă de ploaie* descrie plastic felul direct de a fi al poetei crișănene, adeptă a zicalei “Ce-i în gușă, și-n căpușă”, care consideră că sinceritatea este cel mai bun lucru de oferit

semenilor, în pofida consecințelor: “Spun ce cred la rezeală/.../ adevăruri dezbrăcate/ de pompoane și cordoane/.../ Dar se pare/ nu cad bine./.../ Doar gogoșile umflate/ și pudrate/ pică bine/ la stomacurile fine”, ce “se-mbată/ ...cu apa/ ...care curge șiroaie/ de la ploaie”.

În timp ce încearcă să se redescopere/regăsească (“Cine sunt eu?/ Doar o frunză/ ce se zbate” – *Zbor astral*), autoarea “se leagănă în visuri albe” și “face planuri... mărețe” (**Visul meu**), conștientizând că “Ochii râd, inima plânge” “pe a vieții scenă vie” (*Rol*). “Eu/ bobul de nisip/ năuc, sfrijit/ mă scurg printre boabele/ colțuroase de granit” (*Bob năuc*), “amintindu-mi/ că sunt călător/ prin lume” (*Balanța*), mai spune poeta, meditănd cu nostalgie la problemele existențiale ale vieții, care-i tulbură liniștea.

În opinia Corneliei, *Vama* este, uneori, “Frontiera ce desparte/ două stări/ conflictuale”, ce pot fi “vindecate” doar colindând “Câmpuri de iubire/.../ sărutate de razele soarelui” și “stropite de șaptele răsăritului” (*Câmpuri*). Pentru ea, viața a fost “un drum plin cu hârtoape” și o fugă “fără oprire” “dup-o căruță/ ce nu m-a așteptat vreodat”. Acum, la moment de bilanț, viitorul nu pare prea încurajator: “am înfruntat sabia sorții/.../ și mi-am bătucit genunchii./ Cea căruță dus-o fost/ cât erau roțile bune/ dar apoi a-ncetinit/ când obedele-au sărit/ și rău s-a hodorogit./.../ Vă spun drept/ *Am obosit*”, ultimul vers dând și titlul poeziei.

Sentimentul trecerii grăbite a timpului (“prea iute se-nvârtește/ și scrâșnește/ roata vieții”) accentuează starea generală de melancolie, ce străbate versurile ca un pumnal. “Roata scârțâie/ chiar de-i unsă/ și obada-i putrezită” și nimeni

nu scapă de iureșul ei, deoarece, “chiar de-i pătrată/ Tot se va-nvârti odată” (*Roata*).

Într-un inedit *Hățiș de gânduri*, autoarea împletește imagini sau culori din natură cu stări lăuntrice, pozitive sau negative, inerente ființei umane: “Atâta verdeață/ ochii mi-a-nverzit/.../ Albastrul din stele/ mi-a albăstrit cugetul,/.../ Violetul amurgului/ mi-a înveninat inima/ scuișând/ atâta răutate/ că invidia a îngălbenit,/ colindând nestingherită/ pe cărările poetului”.

Planând între propriile incertitudini și întrebările izvorâte din acestea, Cornelia Neaga simte “în străfunduri de grote ale sufletului/ răni ce încă supură”, trezite de “Gânduri.../ alipite-n grabă”, care “Împreună au alcătuit/ scut de nepătruns/ pietrificând/ învelișul fraged al eului”. Ultima întrebare, deși pare adresată cititorului, este mai degrabă adresată sieși: “Credeți că am inimă de piatră?”, ca o încercare de a se asigura, probabil, că greutățile vieții nu au metamorfozat-o în ceva aparent viu, dar mort/pustiu pe dinăuntru (*Întrebare*).

Dacă “Simți/ că ceriul se prăvale”, e semn că se apropie zile negre și trebuie să iei măsuri, fiindcă “Te doare/ că-ți plâng de milă” alții. Nu-ți rămâne decât să “Strângi din pleoape și (să) strivești/ lacrima ce-i jar/ și frige”; atunci “te închizi în negre-abisuri/ și tragi ușa după tine,/ te prefaci/ că ți-e mai bine” (*Negre-abisuri*), experiență pe care autoarea pare să o fi încercat de multe ori, de-a lungul vieții.

Atunci când *Maldăr* de sentimente/ strivite/ pe diguri de frământări/ au ruginit/ precum frunzele în Brumărel/ așteptând vremuri mai bune”, nu poți decât să rămâi cu “un gust amar/ a lehamite”. Această stare se extinde îngrijorător și ajungi să asigți neputincios la “spectacolul” morbid dat de

“Inimi, sloiuri înghețate,/ suflete pierdute-n beznă/.../ smulgând/ de la sân de mame/ muguri fragezi/ și vlăstare/ fără vină” (*Minți bolnave*). “Fiara-șarpe” cu chip de om, strecurată printre semenii noștri, este o realitate crudă, pe care poeta o “înfiează” pe măsură.

Poezia *Mâinile tale* este scrisă în formă adresată, autoarea dedicând versuri pline de gingășie mamei, ființa cea mai scumpă de pe lume: “Mâinile tale/ Căuș de mângâieri/ pe fruntea mea îngândurată/...// petale de crini/ ștergându-mi lacrima amară/...// aripi de libelulă/ rugi înălțând cu pioșenie/...// cerșind îndurare/ pentru păcate neștiute...”. Amintirea mamei, ca un înger păzitor, sau a altor persoane dragi care i-au marcat copilăria, se decupează și din poezia *Seri de iarnă*: “Mama ne cântă/.../ iar o gutuie-i/ lună-n fereastră!”; “Umbrele joacă/ Bunu’ le-nvie”; “Buna se roagă/ cu voce joasă/ o veche Biblie/ în mâini strângând”.

Imagini din copilăria fericită și lipsită de griji revin constant în cugetul poetei, reînviată de un dor imposibil de stins: “Moșul sania urnește/ Spre tărâmul de poveste/.../ Nu vrea să dezamăgească/ vreun pici mic și-obrăznicuț/ ce cu ochii plini de lacrimi/ cine ști’ ce i-a cerut!” (*Moșu-i bun*).

Nu este neglijată iubirea, o altă temă a volumului. Dragostea pentru partener primește, în cazul Corneliei Neaga, o cămașă de sărbătoare, acoperită pe alocuri cu petice: “Mă ascund/ după cuvinte/ că o fi și c-o păți/ mă răsuci și mă-nvârtesc”, comunicarea cu acesta lovindu-se, uneori, de un zid gros de tăcere (“când tu îți ferești privirea/ și-o fixezi sus în tavan/.../ deloc nu mă ajuți/.../ și... / renunț” – *Ăăăă, ăăă*).

În poezia *Joi*, scena singurătății în doi continuă, autoarea făcând haz de necaz sau uzând de un strop de ironie

fină, pentru a-și alina suferința: “Citeam undeva/ că fericirea vine joi!.../ când... lângă zăvoi/ îi târg de boi./ Nu vine luni, nu vine marți,/ că suntem niște ingrati!.../ ce vină are ea.../ dacă noi.../ nu am zărit-o, nu am simțit-o!.../ nu am avut ochi pentru ea“ și, așa cum era de așteptat, „ne-a scăpat printre degete“? Încrederea în omul iubit pare să se spulbere definitiv la influența nefastă a “gurilor rele”, lăsându-i un gust sălciiu: “o șoaptă/ îmi străpunge/ nesătulă/ toată-ncrederea în tine.../ sentimente arse-n mine/ se transformă/ în tăciune” (*Șoaptă*).

Schimbând puțin (mai mult) “macazul”, trecem la floarea-de-colț, “mireasa solitară/ crescută pe vârful de ștei.../ și-mbăiată/ doar de roua dimineții”, despre care autoarea nu are decât cuvinte de laudă: “Al tău nume-l fredonează/ adierile de vânt,/ răătăcite printre cetini” (*Floare-de-colț*). Tot *Din lumea florilor* se desprinde și “Regina nopții”, care “trage cu ochiul la cornul de lună/ ispitindu-l cu mireasma amețitoare”, iar “Floarea-soarelui/ îndrăgostită de astrul zilei/ suferă de spondiloză cervicală”. Sânzienele, “flori mărunte/ înflorite în ajun de sărbătoare.../ împletite în cununi/ ...cu dor/ în cânt de cucu/ și în șoate descântate/ pentru leac/ de dragoste” (*Flori mărunte*), nu sunt nici ele uitate.

Apropierea de natură și talentul de a transpune în imagini inedite fapte obișnuite de viață, purtând amprenta fanteziei autoarei, se pot regăsi (și) în poezia *Toamna-i cu pricină*: “Negre porumbele/ galbene gutui/ în coș de nuiel/ Toamnă, tu le pui!.../ Se jură o barză/ ce cuibul îl lasă:/ - Zău, în primăvară/ fac cale întoarsă!.../ ciobanul îi mangă/ doar nu-i prima oară.../ Și de toate astea/ cine îi de vină?! Toamna se ascunde/ că-i cătăm pricină!”.

Cu toate că se află, în cea mai mare parte a timpului, departe de țară (sau poate tocmai de aceea), Cornelia nu rămâne indiferentă la situația grea a românilor de aici și se frământă pentru soarta lor: “Eșarfa nepăsării/ în culorile stindardului românesc/ flutură fleșcăită/ sub ploaia indiferenței./ Îi pasă cuiva?” (*Eșarfa nepăsării*). *Dorul sec*, “strâns într-o șoaptă”, o macină neconținut, dar cu toate acestea, ea merge mai departe, spre țelul propus, știind că se poate întoarce oricând cu bucurie la vatra de unde a plecat și care o așteaptă credincioasă.

Citind versurile Corneliei Neaga, ai impresia că ai pășit pe o poartă prin timp, ce te-a teleportat într-o lume de altădată, încununată de simplitate, dar fascinantă, totodată: lumea strămoșilor noștri, pe care nu i-am cunoscut, dar al căror sânge ne curge în vene.

Socotind după “avalanșa” de volume publicate într-un timp relativ scurt, înțelegi un lucru important: faptul că autoarea nu scrie doar pentru a-și umple timpul liber de după pensionare, ci pentru că în ea a “mocnit”, ani de-a rândul, un fluviu de slove, care a așteptat momentul prielnic să țâșnească la suprafață. Poeziile sale sunt inspirate din viața de zi cu zi, utilizând cuvinte obișnuite, dar pline de semnificații, și regionalisme tipice locului de baștină. Chiar și fără artificiile versificației moderne, acestea ajung acolo unde trebuie, adică în sipetul inimii cititorului, “prietenul apropiat” al Corneliei, lăsându-și roadele pe câmpia sufletului...

Valeriu Valegvi - *Eva printre degete*

Valeriu Valegvi (n. 1952), membru al Uniunii Scriitorilor (Filiala Iași), este un nume pe care, spre regretul meu, l-am descoperit abia de curând. Semnatar a 18 cărți, în cea mai mare parte a lor de poezie, poetul i-a avut maeștri pe Cezar Ivănescu, Ioanid Romanescu și Simon Ajarescu, care și-au lăsat amprenta, așa cum era de așteptat, asupra creației sale. Deși se mândrește cu acest fapt, el nu s-a oprit aici, declarând: “Am avut tăria și, în același timp, încrederea că îmi pot găsi propriul drum, propria voce, propriul ton. Poezia este viața mea..., este pentru mine un mod de a fi, o hrană, nu numai spirituală, este un mod de a mă exprima”.

Eva printre degete (Editura “Detectiv literar”, București, 2018) reprezintă unul din volumele “marca Valegvi”, pe care întâmplarea fericită mi l-a adus în cale. Cu o prefață de Daniel Corbu, în care acesta îi percepe poemele ca fiind “o fină broderie a sufletului evadat din ghearele realului agresiv”, susținând că volumul “e un fel de simfonie ființială, cuceritoare prin discursul direct, confesiv, al unui apostol al stilului epifanic”, și o postfață de editorul și scriitorul Firiță Carp, cartea se compune din trei cicluri: ***Când credeam că am scăpat-o pe Eva, În transa uimirii și Te pășește timpul.***

Primul capitol este o duioasă aducere aminte a clipelor minunate pe care un tată cu inima plină de iubire (deși își propusese să nu-și manifeste “slăbiciunea”: “să nu dau frâu liber dragostei”) le-a petrecut alături de unica sa fiică, din

momentul “când scâncetul venirii tale pe lume se îngemăna/ cu păcatul privirii mele în admirație” (*Prima scrisoare*), până când aceasta, “plecată nu de mult peste mări și țări” (*A șaptea scrisoare*), a ajuns femeie în toată firea și o reprezentantă de nădejde a misterului feminin.

Poetul, cu inima frântă în urma despărțirii (ne)voite, pășește pe cărarea amintirilor, unde se retrage la umbra cuvântului, pentru a contempla “Aerul tău de primadonă/ zâmbetul/ mâinile tale cum un cuib de rândunică/.../ ...chipul tău purtat în brațe de înger”. El își exprimă regretul pentru curgerea vijelioasă a timpului, care aproape a șters din matca sa momente prețioase: “cum te îndemnam să faci primii pași/ merelor să nu le cureți coaja/ nucilor să le-ascuți miejii.../.../ și frunzelor să nu le scuturi roua dimineților” (*A doua scrisoare*).

“Călătoria” pe insula amintirilor continuă cu rememorarea primelor daruri pe care tatăl le-a făcut fiicei: “Câteva fragmente de ceramică/ de pe vremea bunicilor.../ un caiet proaspăt tipărit/ după o rețetă personalizată/ baloane.../ un fluier confecționat din lemnul potrivit/ și atent acordat de înțeleptele ursitoare”, toate acestea fiind “lucruri care dintr-o ochire te-au sedus” (*A treia scrisoare*).

“Aproape că nu mai speram/ să se întâmple nașterea ta”, care a venit tocmai “Când credeam că am scăpat-o pe Eva printre degete”, ne mărturisește poetul din frământările de odinioară, momentul cu pricina fiind “marcat” de “doi îngeri puși pe șotii” care “te țineau strâns de mâini” (*A patra scrisoare*).

Admirația tatălui se mărește direct proporțional cu vârsta fiicei (“să văd și să nu cred ce mai sîpet cu frenezii/

creștea în trupul tău” – *A cincea scrisoare*), a cărei plecare pe meleaguri îndepărtate i-a lăsat acestuia un gol uriaș în suflet și un dor nedisimulat: “ascultă-mi inima cum bate/ în ritmul candorilor neconsumate/ am nevoie de briza sângelui tău, Oana”. Autorul este la vârsta la care singurătatea începe să fie resimțită mai puternic, iar poezia pare să nu-i mai fie de ajuns în călăuzirea spre țărnul (ne)liniștii: “cum aş putea să continui martor și personaj principal/ în saga-mi de tăria vinului de zei/ fără să ating măcar cu închipuirea/ aura sufletului tău?” (*A șasea scrisoare*).

Următoarele două capitole ne revelează un poet neliniștit (“Veghe și iar veghe/ cum sari de pe-un picior pe altul” – *Veghe*), preocupat (și) de cunoaștere: “Cercetați izvoare/ ce nici cu gândul/ nu le veți dobândi/.../ cu ochii deschiși/ spre dureroase genuni” (*Cercetați izvoare*). Izvorul asociază în sfera lui semantică două coordonate (umană și cosmică), el simbolizând timpul ireversibil, viața care curge continuu, orizontul interior sau înclinația spre reverie.

Tema propriei morți este abordată cu nostalgia destrămării iluziilor, repetând “Același exercițiu/ deasupra cu degetele de la mâini/ unite-n ramuri înmugurite/ dedesubt cu degetele de la picioare/ atingându-se într-un coridor torid”, poetul simțindu-se tot “mai aproape de confruntarea finală” (*Același exercițiu/ Pe spirala vântului*). Pelerin “într-un vacarm de vise”, el nu alunecă într-un patetism ieftin, ci își acceptă cu stoicism condiția umană limitată, așteptând (destul de) detașat Ziua Judecării (“de-i târziu de-i devreme/ judece pietrele surate” – *Fără cusur*), mai ales că a descoperit o “metodă” eficientă de epurare a păcatelor: “nu-i prea târziu/.../

prin slove să-ți cureți/ o parte din vini” (*Prin slove să-ți cureți*).

Mai înfricoșătoare decât moartea este pentru autor bătrânețea (“Abia urci pantele memoriei/ cu desagile pline cu de-ale sufletului/...// umerii... nu se mai aliniază după linia orizontului”), al cărei singur atu este o înțelepciune câștigată cu multe sacrificii și suferință. “E totuși prea devreme.../ să te iei la trântă cu scârnavia/ ascunsă după ușă” (*La trântă*), afirmă el, continuând cu o notă fină de ironie: “La început nu mi-am dorit/ decât să uit de-a ei respirație în ceafă/ apoi chiar oasele-mi confuze/ au resimțit urma-i grea/.../ doar să nu-mi sară-n cale/ de după colț/ vreo surată de-a ei” (*De o umbră/ Vreo surată de-a ei*).

La momentul necrușător al bilanțului, poetul își pune întrebări retorice (“ce mai contează cui folosește/ înc-un înțeles” – *Înțelesul*), conștientizând că “peștele cel mare” a fost doar o iluzie a tinereții, percepută abia acum, când “bat culorile/ spre cenușiu crud”, iar “apelul se-apropie” (*Scrisoare*). În timp ce “aștepți/ să-ți găsești un loc/ în marșul nocturn al mugurilor spre Eden” (*Marșul nocturn al mugurilor*), “Spre latifundiile spiritului te-ndrești/ cu aceeași sprinteneală a gândului” (*Farsă*), ne împărtășește el în continuare din experiența senectuții, topind în cuvânt “îndoielile și gloriile” (*Reverie*) din “vastul teritoriu al minții”, acolo unde sunt concentrate “nesăratele glume/ ale lucidității”, pe care le “guști”, preocupat “să-ți duci până la capăt/ încăpățânarea/ umilinta/ stângăciile” (*Vastul teritoriu*).

Păstrând tonalitatea, un gând pios se îndreaptă spre mama retrasă în veșnicie, căreia “nu-i lipsește nimic/ acolo sus”, ea “bucurându-se” de “liniștea de după/ cuvintele de

rămas-bun”, de “culoarea vântului” și de “masa încărcată de strămoși”, în timp ce pregătește “câteva scaune/ pentru cei care vor veni” (*Nu-i lipsește nimic mamei*).

Observând “cum fac și desfac orgoliile/ alianțe de forță” (*La umbra mușcatelor*), autorul se refugiază în lumea sa interioară, însoțit de “Rucsacul cu poeme” care “așteaptă să-l duci în spate”, după ce “afli cum cineva a strecurat în el/ un bob... de euforie” (*Rucsacul doldora de poeme*). Dar cum și poetul este înainte de toate om, supus greșelii, el “nicicum... nu va recunoaște/ despărțirea de cuvânt” (*Nicicum*), iar fiecare poem “îl ții în brațe precum nou-născutul/ grijuliu ca dup-o nuntire/.../ ți-e atât de familiar/ încât te doare în fiecare atom” (*Poemul acesta*). Convins că “lucrurile importante s-au spus deja” (*Lucrurile importante*), autorul își continuă restul de odisee “cu a mirării candoare întinsă/ până hăt în marginea marginii” (*Să ne bucurăm*), “Până când sclipirile din pustie/ scruta-vor în tine nemărginiri de adânc”, așteptând să audă “ultima notă” din “amplul cânt” (*Până când?*).

Dragostea este abordată de Valeriu Valegvi cu o maturitate conferită de înțelepciune ca privilegiu al vârstei, nu într-un mod desuet sau trivial, ci întotdeauna sincer și curat, atins pe alocuri de o tușă ușoară de erotism: “Cu o mână ți-aș putea dărui/ alinarea pulsând în flori/ cealaltă ți-ar deschide larg/ poarta vibrând surd în sângele meu/.../ clipa o vom simți pe tâmpile/ cum o adiere de vânt/ și aurele trupurilor noastre/ se vor acompania într-un final târziu” (*Final târziu*). Într-un monolog adresat iubitei, el nu se sfiește să își exprime trăirile ardente cu patosul unui tânăr aflat la prima iubire: “cum număram stelele din părul tău/...// ...cum cântam din pielea trupului tău/ și cum râdeai de bulboana sângelui meu/ se

rupeau norii deasupra se declanșă furtuna” (*Nu ne mai încăpeau nici cuvintele/ Ce muzici din adânc*).

Parcurgând volumul de față și vizualizându-l, atât prin oglinda minții, cât și a sufletului, nu poți să nu te lași învăluit de atmosfera caldă, prietenoasă, ce răzbate dintre file, ca dintr-o oază a liniștii. Poetul, împăcat cu sine însuși, ne face părtași la povestea sa de viață, “asamblată” (de cronicar) din frânturi de versuri în care a înmugurit așteptarea. El “își aseamănă poezia precum o sămânță viitorul rod”, invitând cititorul “să-și ia direct, prin propria lectură, felia de bucurie care îl așteaptă”, afirmă Firiță Carp în postfața cărții, continuând confesiunea la care subscriem: “avem de-a face cu un izvor de bucurie năvalnică, un susur gata să devină cântec după deschiderea copertelor”, “e nevoie doar să zăboviți puțin peste paginile ei cu ochii sufletului larg deschiși”.

(urmează să apară în revista ***13 PLUS***)

George Văidean – în dimineața poeziei, *așteptând mântuirea*

Talentul este acel mărgăritar primit (sau nu) în dar la naștere, pe care nu îl poți cumpăra și care trebuie șlefuit în permanență, pentru a străluci. Uneori trec ani sau zeci de ani până să ți-l descoperi, alteori poate trece o viață, dar niciodată nu este prea târziu să mergi pe calea pe care destinul ți-a ales-o, pentru a-ți desăvârși scopul vieții.

Scriitorul american Leo Buscaglia susținea că „Talentul tău este darul lui Dumnezeu pentru tine. Ceea ce faci cu el este darul tău pentru Dumnezeu”, iar cunoscuta și apreciată poetă Ana Blandiana era de părere că: „Toți avem talent, dar talentul nu este decât un mijloc de tracțiune, cu care unii transportă diamant, alții cărbune, și atât de mulți materiale sintetice”.

Unul dintre cei cu care „ursitoarele” au fost generoase în această privință, cu toate că și-a descoperit harul târziu, după vârsta de 80 de ani, este poetul George Văidean, din Orăștie. În modestia sa ieșită din comun, el nu se consideră cu nimic deosebit de alții, susținând: „Poeți sunteți toți cei care îmi citiți sufletul!”. Așa cum ne-a obișnuit în ultimii ani, ne dăruiește fărâme de talent, presărându-le în creațiile sale, împreună cu „torentul roșu, vremelnice, neoprit, al interiorului” său.

Îndreptându-se cu pași înceți, dar siguri, spre o nouă schimbare de prefix, a avut „curajul” să „încearcă” din nou strunele muzei, pentru că „l-a împins singurătatea”, dar și pentru că „Timpul, prin scris, a vrut să acopere o rană cu

duioșia și împăcarea ultimei vârste”, așa cum însuși afirmă la finalul celui de-al optulea volum al său, intitulat *Diminețile mele* (Editura Cenaclul de la Păltiniș, Sibiu, 2018).

„Preocupat să aprind(ă) în suflet bucuria”, autorul, aflat „într-o umblare fără cărări”, poposește la umbra poeziei, care îi răcorește cugetul și îi înseninează pustiul lăuntric. Versurile de debut ale cărții reprezintă o evadare din lumea reală în cea a amintirilor, acolo unde nemărginirea pare mai aproape, iar persoana iubită, pierdută pentru totdeauna în lumea liniștii veșnice, mai ușor de atins: „Imaginația, împrietenită cu noaptea,/ se plimbă printre stele.../.../ Am ieșit din tăcerea nemișcată a iernii lungi/.../ te caut cu disperarea celui care și-a pierdut memoria./ Poate așa se va liniști conștiința...” (*Patima căutării*).

„Cad în genunchi și mă rog/ în catedrale invizibile” (*Așteptând mântuirea*), ne mărturisește poetul, încercând să scape din lanțurile solitudinii la care l-a condamnat ursita. Conștient că suntem „Apăsați sub talpa timpului, cât viețuim” (*Sub talpa timpului*), el se străduiește să rămână un optimist (chiar dacă reușește de puține ori) și să inspire acest lucru și altora: „Ghimpii durerii din suflet/ Alungă-i pe cărări neumbrate/ Și fă-ți bucuros al tău umblet” (*Alungă durerea*).

„Gândurile mele sunt în cuvânt răstignite” (*Gânduri răstignite*), iar „fără poezie/ Viața mea este și mai pustie” (*Cât mai trăiesc*), afirmă George Văidean, a cărui curgere monotonă a zilelor este luminată, uneori, doar de noianul de versuri „primite” cadou de la mărinimoasa muză. În afara acestora, el nu mai simte plăcere în nimic pământesc, nici măcar atunci când călătorește în lumea viselor: „Viața a început să râdă de

mine” (*Ani triști*); „Prin visurile mele când trec,/ Nu-mi mai aud pașii cum sună” (*În somn*).

Deși melancolia pentru trecerea amețitoare a timpului este pe deplin justificată, poetul conștientizează că temutul „ceasornic” funcționează după reguli bine stabilite de Creator și orice perturbare a sa ar fi împotriva firii: „Ar fi o catastrofă să se rotească invers,/ Omul ar fi tentat să nu mai moară” (*Ceasornic*). „Să ieși din labirint nu este ușor,/ Cu o aripă ruptă, rănită” (*Nu-i ușor*), mai spune el, acceptându-și cu stoicism trista Golgotă: „Îmi duc pe umeri crucea în spinare,/.../ Urcând din greu pe drumul fără de iertare” (*Însingurat*).

Așteptând „al iernii alb covor”, autorul își pune întrebări existențiale, născute din frământări inerente vârstei: „Mai fi-va, oare, pentru mine, lan și mai în floare,/ ori lutul îmi va cere ceea ce-i sunt dator?” (*Datorie*).

Alături de poezie, panaceu de suflet, imaginea consoartei ce i-a fost cândva alături este, după cum spuneam anterior, singura bucurie care îi mai umple golul interior: „umbra imaginii tale s-a așternut/ peste toate gândurile mele/ acoperindu-le cu un val misterios (*Doar cu dorul*). Alte versuri în formă adresată sunt cele ale poeziei *Inima ca un cuib părăsit*, versuri încărcate de patimă și regrete, ce surprind dorul și durerea despărțirii, rămase vii în cugetul poetului: „Tu ești prima și ultima mea iubire! / ...prima și ultima mea povară! /.../ ...inima mea a rămas ca un cuib părăsit/ din care au zburat toate visele”.

Căutându-și partenera printre „făcliile aprinse ale cerului/ coroană de stele/ înfășurată la gâtul veșniciei (*Te caut în stele*), autorul se căiește pentru „Câte clipe frumoase s-au irosit,/ Câte zile din viață nu am iubit” (*Clipe*). El face,

totodată, o paralelă între tinerețea de mult apusă („Mă-nveșmântam frumos cu visul/ Atunci când înflorea caisul” – *La 8,6 ani*) și vârsta senectuții, cu dezamăgirile și tristețea ei („În jurul meu, castele se dărâmă” – *La 86 de ani*), conștientizând că singurul remediu pentru tratarea rănilor lăuntrice rămâne scrisul: „Mi-am bandajat sufletul cu versuri” (*Mi-am tratat*). Pe tărâmul „liniștii absolute”, unde cu toții vom ajunge, la un moment dat, „Suspînul pietrelor nu-l va auzi nime” (*Când într-o zi*), mai spune el.

Încercând să nu se lase pradă disperării („să privim viața ca pe o vacanță” – *Îndemn*), autorul ar vrea să își conserve trăirile, pentru a fi cruțat de suferință: „Nu vreau ca inima să mi-o destram” (*Cu tine*). „De sub tâmplele mele albite/ Amintirea nu poate să doară” (*Voci*), se încurajează el, lansând o declarație inedită persoanei iubite, ce (mai) sălășluiește doar în imaginația sa: „Dacă până acum mă consideram/ o cetate greu de cucerit,/ tu mi-ai dărâmat toate zidurile,/ până la ruină./ Dar, te rog,/ Lasă-mi cheia pentru îndrăgostire/ sub preșul de la intrarea spre inima ta!” (*Învins*).

„Te voi iubi până când pământul/ Va da mâna cu cerul,/ Până la Judecata de Apoi” (*Urme*), „Tu ești puntea dintre mine și abis” (*Griji fără margini*), sunt cuvintele unui om statornic în dragoste, pentru care despărțirea e doar o etapă, ea nu i-a stins simțămintele sincere și profunde, zăvorâte în cușorul inimii. „Când iubești, ...auzi/ tăcerea de dincolo de cuvinte/ chiar de sub lespezi de piatră” (*După plecarea ta*), continuă să ne împărtășească poetul gândurile sale, care „s-au întrepătruns, formând nemărginirea” (*Când toate se strâng*).

La polul opus, în „gândurile” care „se plimbă prin visele dimineților/ Ancorate de cuiburile păsărilor” (*Prin*

cuiburi părăsite), el încearcă să reclădească „Un castel pentru trăinicia iubirii (*Reclădire*), deși este „îndrăgostit de înserări/ Și, în ultima vreme, de noapte” (*În mine este sângele ei*).

Păstrând același ton nostalgic, iarna de afară pare să-și fi făcut culcuș definitiv (și) în odaia ființei sale: „Acum am aripile rupte, sunt rănit,/.../ Și nu mai pot sania peste nămeți/ ...s-o urc cu pași semeți./.../ Copilăria.../ ...am lăsat-o zălog pe un maidan” (*Aceeași iarnă*). Anotimpul în care „liniștea construiește o salbă” (*Anotimpuri*) își pune, uneori, amprenta (chiar) și pe imaginile vechi și dragi ale trecutului, estompându-le: „uitarea începe.../ să taie prin amintiri cărări întortocheate” (*Între noi*); „Am scris pe nisip tot dorul ce-l am,/ Dar vântul a șters cu uitarea”./...// „Sunt cu sufletul nins.../ Cum pot să mă simt în prezentul meu ciuruit?/ Ca într-o mare înfuriată sau într-un vast pustiu” (*Pesimism*).

Văzând că nu mai poate fi stăpânul propriului destin, ca altădată („Navighez pe o corabie ce urcă în amonte” – *Navigând*), poetul acceptă crudul adevăr: deșertăciunea vieții omului pe pământ („Mă întreb de multe ori dacă am fost/ O mână de pământ sau un cuvânt/ Rostit nepotrivit și fără rost” – *Parafrazare – după Walter Johrend*). El încearcă să pătrundă sensul existenței („Am vrut să înțeleg ziua de ce moare/ Și adâncimea unei răni de ce doare” – *Să înțeleg*), rămânând cel mai aspru judecător, dar și cel mai indulgent prieten al său: „Pentru toate relele pe care le-am făcut/ Și pe care le recunosc cu greu./ Singurul care mă ceartă, /Dar de multe ori mă și iartă,/ ...sunt eu” (*Retrospectivă*).

Trecând prin negura zilelor, autorul „calc(ă) pe vreascuri și cenușă” cu smerenie, imaginându-și „poarta” spre tărâmul unde durerea nu va mai exista și înțelegând că atunci

„Când pleoapele ochilor mei nu vor mai putea ridica/ Plumbul apăsător al țărânei veșniciei,/.../ Întreaga... ființă rămâne slovă mută nimicniciei” (*Slovă mută*).

„Trăiesc din firimiturile unei vieți trecute”, ne (mai) destăinuie el, urmărind cu privirea imaginară „Herghelii(le) de cai albi” ce „aleargă prin iarba amintirilor” și numărând orele care îl despart de „marea trecere” (*Încep să număr*). „Nu m-am crezut vreodată/ Mai presus de mine” (*Nu am pretins*); „Timpul mă cunoaște pe de rost,/.../ Sunt ca un pom, în toamnă, cu frunzele căzute./.../ Bucuria mi se vinde acum în rate”, conchide poetul cu „sufletul conectat la aparate” (*Copilul de altădată*).

Parcurgând versurile lui George Văidean, caline și mângâietoare, ce poartă în slove un mesaj sfâșietor, de regret pentru viața care (i) se apropie de granița cu eternitatea, descoperim un poet de mare profunzime, înzestrat cu o iubire statornică și cu o gingășie aparte a sufletului. Tonul elegiac al volumului, în care obsesia morții este imaginea-cheie, ne transmite o stare de tristețe și empatie cu suferința acestui cavalier de altădată al cuvântului, căruia existența i-a oferit puține momente de fericire.

Mărturisirea din final confirmă, dacă mai era nevoie, faptul că el nu poate (supra)viețui singur și că nu se simte împlinit, dacă nu împărtășește cu cititorii secretul calvarului său, transpus în versuri: „Am scris pentru voi, cei apropiați, pentru ca atunci când trebuie să plec departe și nu veți mai putea vorbi cu mine, să puteți, dacă veți vrea, să povestiți cu amintirea mea”.

(urmează să apară în revista *Ardealul literar*)

Gabriela Mimi Boroianu – simțind *nostalgia cuvintelor*

Atunci când poezia își deschide aripile spre cer cu o anvergură impresionantă, distanța dintre inimă și cuvânt devine insignifiantă. Acestea se împletesc într-o țesătură magică, învelind sufletul sfărâmat și vindecându-l sau, cel puțin, ușurându-i povara. Este și cazul Gabrielei Mimi Boroianu, o poetă severineană pe care am avut plăcerea să o cunosc într-un cenaclu literar (virtual) și să-i urmăresc, de-a lungul timpului, evoluția de invidiat.

Volumul său, *Nostalgiiile cuvintelor* (Editura StudIS, Iași, 2018), este o mărturie incontestabilă a sensibilității și harului poetic cu care Dumnezeu a înzestrat-o. Cele 51 de poezii ce se răsfață în vers liber, fără încorsetările specifice versului clasic, poartă același titlu, la care se adaugă câte un număr, în paranteză, în ordine crescătoare, pentru a le deosebi.

Poeta vine în întâmpinarea cititorilor cu un noian de sentimente contradictorii, răscolite de vântul deșertăciunii: „...eu/ un grăunte de nisip/ în clepsidra vieții/ cad.../ în acceptare/.../ așteptând cu fiecare cădere/ întâlnirea cu ultimul zbor/...// rămân agățată/ ca un măr/ în copacul cunoașterii”. Curgerea ca o apă vijelioasă a timpului își lasă amprenta (și) în cugetul ei, impregnându-l cu melancolie: „...zilele trec/ sau poate eu trec prin ele”, așteptând „să-mi vină rândul/ să-mi crească aripi din piept/ desferecând o poartă” (*Nostalgiiile cuvintelor I*).

Dacă în prima poezie, persoana iubită este amintită vag („numai dorul tău/ roade.../ ca un vierme”), în următoarea, suferința datorată distanței (nu neapărat fizice) de aceasta este resimțită acut: „aș vrea.../ să uit că doare/ acea parte din mine/ ce se încălzea/ sub umbra degetelor tale”. Refugiul cel mai sigur și plăcut este, cum era de așteptat pentru o poetă, în lumea cărților, acolo unde ai șansa să descoperi ceea ce realitatea nu-ți poate oferi: „...știu că undeva/ între două coperti/ voi găsi căldura unei îmbrățișări/ și mă voi înveli/ în moliciunea unei șoaapte de iubire/ atât cât să mă mint/ că n-am murit și eu (...2).

Axul creației lirice a Gabrielei Boroianu este reprezentat, în acest volum, după cum se poate remarca, de iubitul (real sau imaginar), în jurul căruia trăirile ei se succed cu repeziciune și dramatism: „și mor, și învii,.../ până timpul tău/ se va așeza în mine/ și clipele mele vor trăi în tine/ ca o bătaie de inimă” (...3). Poeta își imaginează o noapte care îi poartă acestuia „slovele prinse la tâmplă”, dorindu-și să atingă din nou „starea aceea de beatitudine/ în care rămâneam agățată/ după ce buzele tale/ își scriau poemul/ pe interiorul pielii mele” (...4).

Încercând a nu se lăsa pradă solitudinii ce se înfruptă din ea, autoarea își pune întrebări existențiale, în căutarea unor răspunsuri care să o mulțumească: „mă întreb când a făcut Dumnezeu/ Moartea/ Viața pare doar un popas/ în lunga călătorie.../ e doar un capriciu al Creatorului.../ ca o vizită la grădina zoologică/ în care noi suntem cei/ din spatele gratiilor”. Într-o existență unde „ne primim zilele în rații.../ ...Moartea e regizorul/ ce poate modifica/ oricând/ scenariul după starea-i de spirit” (...5).

Deși moartea semnifică, simbolistic vorbind, distrugerea existenței, are și puterea de a regenera, aceasta însemnând că poeta nu se abandonează deznădejzii, păstrând o urmă de optimism în cămăruța ascunsă a sufletului. Ea continuă să spere într-un miracol al renașterii entuziasmului de altădată sau a simțămintelor cândva incandescente.

Atunci când, în cuplu, cuvintele și-au pierdut căldura și sensul, fuga din fața „înghețului” nu mai pare a fi posibilă: „un aer rece vine.../ dinspre cuvinte/ ...tu ești mai posac ca o zi de toamnă/ ceva mai aproape ca moartea/ și mai departe ca viața/...// mă dezbrac de mângâierile tale/ ca de o haină prea largă/ pornesc prin viață.../ ca un fum ce-a părăsit focul”, ajungând dezamăgită „la cuprinsul acestei cărți/ pe care nu știu cine/ a numit-o atât de absurd *noi*” (...6).

Poposind „pe-o bancă șchioapă/ ce ofta din toate încheieturile/ ...reumatică de la atâtea lacrimi”, Gabriela își face inventarul momentelor fericite alături de cel care nu-i (mai) împărtășește iubirea, căutându-l „cu... ochii goi.../.../ în umbrele ce se-nsoțiseră cu mine”, în timp ce în „gara așteptărilor mele/ ...șinele erau calde încă”. Rezultatul nu este deloc încurajator: „cerul/ ...atârna prea greu/ pe umerii mei de unde/ se desprinseseră aripile/.../ și viețile noastre/ au tăiat noaptea/ ca două linii paralele” (...7).

Aripa, simbolul avântului sau despovărării, sugerează dorința (inconștientă a) poetei de a se descătușa de sub povara terestră a (lipsei) afecțiunii (și nu numai). Se spune că îndepărtarea de Creator duce la pierderea aripilor, însă aspirația de a depăși condiția umană și căutarea avidă a iubirii poate duce la redobândirea lor.

Sufletul însetat al Gabrielei are nevoie, deci, mai mult decât oricând, să se adape din fântâna luminoasă a dragostei, pe care ea nu obosește să o caute, cu disperarea unui însetat în deșert, prin labirintul iernii lăuntrice (...8): „frigul ne coboară peste inimi/ ca o șoaptă sinistră/.../ ...zurgălăii pașilor/ ...se lovesc/ de nămolul înghețat al drumului”, într-un tablou deprimant, în care moartea revine obsesiv, stând „la o aruncătură de băț” și întregind, cu un „râs straniu”, imaginea apocaliptică a unei iubiri muribunde.

„Prizonieră a singurătății”, poeta se simte debusolată fără un umăr pe care să-și plece fruntea, mărturisindu-ne: „nu-mi dau seama/.../ ce să fac cu ziua de azi/ din care destinul te-a scos/ ca pe-o măsea stricată” (...9). „La masa asta/ locul tău.../ se hlizește la mine/.../ ca o sperietoare în lanul de porumb”, iar „liniștea mea/ se-ascunde în lacrimile pietrelor”, își continuă ea ideea, măsurându-și vidul dureros din „sufletul/ din care destinul/ te-a amputat fără să-mi ceară voie” (...10).

Dorul, metamorfozat în jelanie sfâșietoare, se întâlnește pe tot parcursul cărții, semn că rana despărțirii de cel iubit supurează încă sau că temuta singurătate în doi nu s-a disipat: „...ai luat-o pe un drum/ cu un singur sens/...// cu ochii lipsiți de lumină/ lăsând în urmă durerea/ ...ca albul zăpezii/.../ și te-am doinit/ în fiecare bătaie de vânt/ până sufletul mi-a amortit” (...13).

Autoarea nu se sfiește să ne declare calvarul său în căutarea căii spre acel „acasă” din inima sa, care este dragostea, știind că atunci când împărtășești cu cineva amărăciunea ce te devorează, te simți mai liber și mai împăcat cu tine însuși. Ea este conștientă că firul magic dintre ea și partener s-a rupt definitiv, dar încearcă să se bucure, atât cât

poate, de calmul (aparent) dinaintea furtunii: „...au tăcut toate gândurile/.../ durerile s-au săturat/ și-au luat în brațe toate lacrimile/...// atunci am știut/ că deși pașii tăi/ nu-și vor mai lăsa urmele niciodată/ pe drumul acesta/ vei fi mereu îngerul/ ce mă va însoți” (...15).

Chiar și sub „plapuma” care „nu e suficient de mare” să o „ascundă de viață” (...16), „aerul e amar” și „miroase a disperare” (...19), ne mărturisește Gabriela, simțind cum „pașii (ei) par că duc pe tălpi/ tot nămolul acestei lumi” (...20). Sperând să găsească „liniștea/ ce locuiește într-un surâs” (...21), i se adresează iubitului, care, chiar departe fiind, îi stăpânește ființa, rezultând o antiteză a trăirilor: „nu sunt niciodată singură/ nici măcar când nu sunt cu mine/ tu ești mereu acolo/ veghindu-mi rătăcirile” (...21). „N-am lăsat.../ nicio literă din tine necitită” (...23), mai spune ea, într-o încercare (imaginară) de a-l face să se reîntoarcă: „te voi lăsa să-mi ari/ cu mâinile goale/ pământul trupului/...// să mă citești cu buzele/ ca un orb în alfabetul braille” (...24).

Din decorul elegiac nu putea lipsi regretul pentru derularea amețitoare a mosorului vieții. Atunci când „pătura tăcerii e grea” (...27) și ți-e „foame de cuvinte” (...28), mai „poți număra (doar) stelele” de „pe zidul blocului” (...29), mai ales când „bătrânețea îți pune piedică” și nu știi „oare unde se duc (anii)/ când nu rămân lângă” tine (...30). Înaintarea în vârstă aduce cu sine, în cazuri fericite (cum e și al Gabrielei), înțelepciunea. „Între ochiul care râde/ și cel care plânge/ întotdeauna stă cuvântul”, afirmă ea într-o poezie cu tentă meditativă (...32), fără să renunțe, desigur, la evocarea chipului celui drag, săpat printre sinapse: „toată copilăria mea mirosea a tine/...// îți împărțeau singurătățile cu mine/ și temele/...// mă

rotunjeam în șoaptele tale/ ca merele/...// te zideam în mine/ ca pe un anotimp/ al trecerii mele” (...33).

Comparând „viața și moartea” cu „două amante ce-și dispută același bărbat” (...34), autoarea simte că „se înecă”, în lipsa iubitului, „ca într-o mare de frunze”. Începând „deodată/ prin coșul pieptului/ să măsoare timpul” (...36), călătoria prin „lumea în alb-negru” (...41), ce pare îndrăgostită de o himeră („îmi lipsești/ cum îmi lipsește trupului umbra” – ...42), încearcă să-și estompeze durerea singurătății prin uitare („ți-am uitat numele/ deși îți port conturul/ în fiecare fibră – ...43). Ea preferă solitudinea, decât să accepte o iubire „în rate”, care nu poate „trece/ mai departe de piele” și nici umple „golul/ ce se cascadează între noi” (...45).

„Prezentul mă strânge/.../ de nu mai încap în palmele lui” (...45) „și parcă mă ard amintirile” (...46), mai declară poeta, cu o ultimă răbufnire de amărăciune. Nicio cale de reconciliere nu mai pare posibilă: „gândurile tale au colți/...// îți porți cuvintele ca șarpele solzii/.../ mângâierile tale sunt reci și alunecoase” (...47); „poate vocile noastre/ emiteau pe frecvențe diferite”, când „noaptea cobora/ ca o mantie udă și grea/ peste sufletul sfârtecat” (...48).

Concluzionând că „nostalgiile cuvintelor/ sunt ca zborul pescărușilor/ în crepuscul”, având „doar nebunia fantasmelor/ ce ne bântuie/ când ne-așteptăm mai puțin” (...51), Gabriela Mimi Boroianu ne transmite trăirile sale ardente, reliefate în poezii de o expresivitate deosebită. Parcurgând filele, una câte una, ai senzația că trăiești o poveste de iubire hiperbolizată, idealistă. Poezia, acest nectar divin, este pentru ea cea mai sigură și plăcută cale de evadare din ghearele unei relații imposibile.

Unitaritatea tematică nu estompează din lirismul creațiilor, fiecare metaforă sau imagine țesută cu migală mustește de romantism și sensibilitate. Poemele sale aduc un plus de prospețime în peisajul literar actual, precum și dramatism nedisimulat. Constantin Stancu afirma că „poeții sunt blestemați să nu-și ducă la bun sfârșit energia divină care înseamnă iubire”. Eu îi doresc Gabrielei să facă excepție de la această „regulă”, iar sufletul său, acum zbuciumat, să nu obosească a zburda pe câmpia speranței, acolo unde orice vis poate deveni aieva, iar iubirea poate renaște (chiar și) din cenușa amintirilor...

(apărută în revista *Sintagme literare*, nr. 3(38), iunie, 2019, pag. 52-53)

Eugenia Mihi – poeta cu lacrima rotundă și „dorul în ochi”

Dacă Nichita Stănescu ne dezvăluia, în trecut, din perenitatea gândurilor sale, afirmând: “Eu nu prea cred că există poeți, cred că există poezie” și insistând asupra faptului că „Un poet nu poate fi mai bun decât alt poet”, dar „poate fi mai bun decât sine însuși sau mai slab decât sine însuși”, un alt mare colos al literaturii române, Lucian Blaga, susținea, nici mai mult, nici mai puțin, că poetul este un „donator de sânge la spitalul cuvintelor”.

Eugenia Mihi, o poetă despre care cu siguranță se va mai auzi, nu contrazice cu nimic aceste afirmații. Ea se autodepășește în permanență, făcând cititorului „transfuzii” cu poezie de calitate, cu simțăminte ardente și mai ales cu sinceritate, pentru a-i „trata” acea parte ascunsă ochiului, dar fără de care existența ar fi imposibilă – sufletul.

Anul trecut, când mă bucuram pentru prima oară de scrierile sale, așternând câteva note de lectură pe marginea unuia dintre volume (*Curcubeu de suflet*, Editura Inspirescu, Satu-Mare, 2017), nu bănuiam că elanul creator al Eugeniei va erupe din nou, ca un vulcan. Poezia pare o permanentă joacă în țesăturile măiestre ale acestei romantice incurabile, creionând uneori un vals elegant, învăluitoare, alteori un tango vertiginos, dar teme abordate sunt cât se poate de serioase, chiar dramatice, făcând parte din viață sau putând constitui un fragment veridic din „călătoria” oricărui muritor.

Versurile de întâmpinare ale noii sale cărți (*Crâmpeie de lumină*, Editura PIM, Iași, 2019), garnisită cu o grafică atrăgătoare (picturile în vin ale Simonei Stanciu) sau cu fotografii din arhiva personală și de pe internet, ne fac să (re)descoperim o femeie matură, cu experiența zborului, dar și a căderii, pentru care dragostea rămâne cel mai prețios cadou al divinității, chiar și atunci când este vătămătoare. Ea se pricepe să realizeze cu ajutorul cuvintelor imagini expresive, ce redau suferința sa nedisimulată sub povara rănilor produse, intenționat sau nu, de răceala și/sau orgoliul partenerului. Nu degeaba spunea marele scriitor spaniol Pedro Salinas că „Poeții pot fi definiți ca ființe care știu cel mai bine să spună ce le doare”: „Nu mă strivi sub talpa ta, căci nu sunt o furnică,/ Iar ochiul tău, stilet de-argint, când pieptul mi-l despică,/...// Nu mă călca, nu mă zdrobi, nu mă-ndoi de spate,/ Nu-s Ana, ca să mă zidești în ziduri de cetate” (*Nu mă strivi...*).

Discursul liric continuă cu o schimbare de ton, demonstrându-ne capacitatea de comprehensiune a autoarei și convingerea (sa) că una din cele mai bune alegeri pe care o putem face în cursul existenței este aceea de a parcurge în doi această imprezvizibilă „odisee”: „Nu mi-ai apărut în viață,/ Ci-ntr-o lacrimă rotundă,/...// Și-ai înnobilat c-un zâmbet/ Iadul meu cu frumusețe.// Nu mi-ai apărut în viață/ Orișicând și orișicum,/ Ci să-mi fii toiag și scut,/ Să mă însoțești pe drum” (*Cum mi-ai apărut în viață*).

Alături de o candoare lipsită de ipocrizie, Eugenia „dispune” și de o latură erotică, pe care nu se sfiește să și-o manifeste, presărând peste versurile izvorâte dintr-o margine de trăire concupiscentă o notă fină de umor: „Peste sânii mei se scurge/ Verdele ochilor tăi,/ Bisturiu cu lama boantă,/ Crater

aruncând văpăi./...// Iar un deget de la mână/ Se preumblă-ncet,
bezmetic,/ Desenând vale și munte,/ Vrând să nu se dea în
petic” (*Verde*).

Regretul generat de trecerea implacabilă a timpului (și) pe „planeta” iubirii este transmis cititorului prin intermediul altor versuri încărcate de senzualitate, atinse, pe alocuri, de nuanțe elegiace: „Mai știi, iubire, banca unde dorul/ Încremenea când ne-ntâlneam în seară/ Și tu erai, pe-atuncea, acordorul,/ Iar eu eram o lacrimă de ceară?/...// Cu arcul buzelor îmi desenai/ Pe umeri și pe sâni o feerie/ Și cu sărut de foc îmi însemnai,/ Pe pielea toată, fină broderie”./...// Acum pe bancă frunzele se strâng,/ Că nu e nimeni să le mai adune/...// Iar eu, o lacrimă de ceară, plâng,/ Căci acordorul nu mai are strune” (*Banca*).

O iubire fără de început și fără de sfârșit, ce își pune pecetea pentru totdeauna pe sufletul nostru, este iubirea pentru părinți. Poeta le păstrează celor care i-au dat viață o amintire plină de duioșie, umbrită doar de regretele pentru inexorabila despărțire: „Sub strat de ghiocei și crini ce-au răsărit peste morminte,/ Își dorm părinții mei cei dragi un somn în liniște, cuminte,/ Dorm mână-n mână, braț la braț, de multe primăveri, întruna,/ Și-i priveghează dorul meu și-i leagănă pe brațe luna”. Singura ei alinare este gândul că aceștia o pot vedea de undeva, dintr-un colț de nemărginire, veghindu-i calea în periplul pe domeniul său preferat, adică în patria literelor: „Dar când e cald și e senin, și soarele e purpuriu,/ Părinții mei stau la taifas și își citesc din ce le scriu” (*Taifasul părinților*).

O poezie extrem de impresionantă, care pare desprinsă dintr-o povestire de domeniul fantasticului, deși există, din nefericire, suficiente situații asemănătoare în realitate, este

Acasă, nedorită, unde personajul principal e mama a doi fii, ajunsă la bătrânețe povara acestora și fiind nevoită să-și petreacă amurgul vieții într-un azil pentru săraci: „Avea cam șaptezeci de ani și un picior beteag/ Și doi copii, unul cu ea, iar altul dus, pribeag./...// Iar cel de lângă ea, hapsân, și el și-a lui nevastă,/ O socoteau belea și-atât, pe capul lor năpastă./...// Făcea femeia foame des și-i clănțăneau de frig/ Cei patru dinți ce-i mai avea. Și se făcea covrig./...// Plângea bătrâna, implorând să nu o dea afară,/ Că va răbda, va sta în frig și nu va fi povară”. Ea le rămâne totuși recunoscătoare fiindcă nu i-au luat singura ființă din partea căreia primea dragoste: „Dar au fost buni, că i-au lăsat pisicul jucăuș,/ Ce-a-mbătrânit în poala ei și-n sufletu-i căuș./ Bătrâna din povestea mea poți fi chiar tu, căci viața/ Spre noapte nu mai e la fel ca zorii, dimineața”.

O altă dramă în versuri, cel puțin la fel de emoționantă, care atinge cu degete de lacrimi coarda inimii, este o întâmplare impregnată cu același parfum de veracitate. Ea redă povestea unui tată îngrijorat că fiul său trebuia operat de urgență și nemulțumit că medicul „sosește-n grabă, alergând./...// Și intră-n sală, val-vârtej, de gânduri negre absorbit.” După ce operația decurge bine, iar fiul este salvat, tatăl rămâne din nou dezamăgit că medicul nu-i oferă nicio explicație, ba mai mult, pleacă imediat din spital, lăsându-i băiatul în grija asistentului. Acesta (îi) elucidează “misterul”, iar bărbatul nemulțumit, aflând adevărul, se rușinează de comportarea sa inadecvată: “Mărgele i se scurg din ochi când asistentul iese-n prag/ Și murmură un: ”Ce păcat! Copilul, sufletul său drag,/ S-a dus la cer alaltăieri, în accident. Iar el

e-n stare/ Să îl salveze pe-al tău fiu, venind de la înmormântare...” (*Pariuri cu viața*).

Un altfel de iubire, aceea pentru meleagurile natale, este accentuată în mai multe poezii, autoarea empatizând cu toți conaționali săi obligați să-și părăsească patria mamă și să muncească pe târâmurii străine, pentru a le putea oferi celor dragi o existență lipsită de griji: “Te doare traiul ce îl duci,/ căci ai plecat departe/...// ...căci ți-ai lăsat copila/ în voia bunului Iisus/ și te dărâmă mila,/ când te imploră să revii/...// Te doare sufletul în piept,/ căci ai lăsat căsuța/ unde te aștepta în prag,/ cu dragoste, măicuța/...// căci ai lăsat o floare/ la geamul dinspre răsărit/ și nu știi dacă moare/ sau mai trăiește până vii,/ se ofilește-n glastră...” (*Durere de acasă*).

Nu a fost neglijată nici iubirea pentru anotimpuri, fiind incredibilă fervoarea autoarei pentru evidențierea celor mai mici detalii, ea uzând de o tușă originală și plină de farmec, ce a dat naștere unor reușite pasteluri: “Și-a pus vara în cosițe trandafiri și busuioc,/ Iar pe ie și-a pus spice, să-i poarte-n amor noroc,/ La urechi și-a pus cerceii – peștii dintr-un heleșteu,/ Iar la gât, podoabă rară, și-a legat un curcubeu.// Ca veșmânt și-a pus o fustă, frunza verde de stejar/ Și-a-ncălțat conduri de aur cu pingelele de jar,/...// Și așa, gătită tare, a pornit-o peste văi,/ Dezgolind de haine pieptul nenunțțiilor flăcăi./ Ce în roua dimineții culcă iarba-n brazde mari./ Iar pe înserat așteaptă buze dulci, flăcăi tâlhari.// Trece-apoi pe la codane, pe la mândrele din sat./ Ce tânjesc după iubire, după drag și-un pic păcat” (*Freamăt în vară*).

“Joaca” merge mai departe, cu o poezie la fel de încântătoare și optimistă, închinată primăverii, “garnisită” cu “sarea” și “piperul” atât de necesare, pentru ca “rețeta” să iasă

cât mai ademenitoare: “Și-a lăsat bătrâna iarnă cojocelul și-a plecat/ La odihnă-n altă zare, pe tărâmul fermecat/.../ Însă draga primăvară a venit cu verde crud/ Și-a găsit salcâmul falnic, rușinos și încă nud;/ Nu tu floare, nu tu frunze, nici măcar un mugur mic/ Să-i ascundă goliciunea, niciun peticel, nimic.// Iar cocheta primăvară și-a pus flori sub pălărie/ Și pe gât îi curge-n valuri galbenul de păpădie,/...// Peste piept și-a tras o luncă străbătută de izvoare,/ S-a învăluit în falduri – păsările călătoare,/ Și și-a poleit condurii, împlețiți din iarbă fină,/ Cu broboanele de rouă de pe-o floare de sulfină” (*Suflete pereche*).

O “încurcătură” nostimă și delicioasă se dovedește a fi o altă poezie, în care personajul principal este toamna cea bogată în rod, dar primită cu reticență de unii “cârcotași”: “Îndărățul casei mele, o bicisnică de cioară/ S-a-ncurcat în anotimpuri și îmi spune-(a câta oară?)/ Că e primăvară-n lume. Taci, nebuno, cată-ți treaba/ Și nu croncăni atâta, că mă croncănești degeaba!// Uite colo, sus pe dealuri, uită-te pe coama culmii,/ Cum se dezgolesc gorunii și își pleacă fruntea ulmii!/ Vezi în jurul tău că-s coapte mere și gutui, și struguri?/ Vezi că nu sunt viorele și că nu-s pe ramuri muguri?”. Argumentele în sprijinul sosirii noului anotimp se țin lanț, iar concluzia este una de netăgăduit: “Dar privește-mi, cioară, părul, ochii, ridul de pe față,/ Și măsoară-n milimetri capătul micuț de ață/ Ce mi-a mai rămas din viață!/ Spune-mi tu, e primăvară/ Sau e toamnă către iarnă? Este zbor sau e povară?” (*Încurcături de toamnă*).

Alte poezii ce zugrăvesc, într-un mod original, haina schimbătoare a anotimpurilor și care merită a fi menționate, sunt: *E toamnă*, *Vise de primăvară*, *Feerie*, *Primăvară*

fortăreață etc., în care autoarea nu ezită să-și dea frâu liber imaginației, întru delectarea cititorului.

Generozitatea și afectivitatea Eugeniei transpar din poezia *Darul*, ce (ne) dezvăluie nu doar o femeie dornică să împartă cu alții din preaplinul inimii, ci și una care „suferă” de „prea mult suflet”, cum spunea (tot) Bлага: „Nu mai am nimic! Tot ce am avut,/ Ori am dat în dar, ori cu împrumut,/ Lui i-am dat un zâmbet, ei i-am dat un vis/ Sau imbold să zboare înspre paradis/...// Ei i-am dat tandrețe, lui i-am dat un gest,/ Altea aripă pentru zbor celest”. Continuarea reflectă pregnant faptul că ciutura sa lăuntrică este neseacă și că bunul cel mai de preț al ființei umane nu are limite: “Dar acum sunt tristă și e vina mea,/ Ție nu ți-am dat nici măcar o stea,/...// Tot ce mi-a rămas, sufletul din piept,/ Ți-l ofer acum...”.

Complexitatea temelor abordate demonstrează că Eugenia Mișu este capabilă să se metamorfozeze cu succes (în poezie), trecând de la bucurie la tristețe (sau invers) și „plimbând” cititorul prin toate gamele sufletului. Dragostea sa pentru neamul din care își trage seva și rădăcinile este una reală, iar durerea resimțită în urma percepției pierderii simțământului patriotic al acestuia, de asemenea: „Te-aș colinda, române drag, dar mă întreb cu jale/ Dacă în suflet îl mai porți și-n gândurile tale/ Ori ți-o fi fost cumva furat și dreptul la colindă,/ De-aceia care ne-au furat și cuiul de la grindă!// Te-aș colinda, românul meu, de-aici din băătăură,/ Dar nu ți-au mai lăsat în piept măcar o picătură/ De bogăție, de frumos, de drag și de credință,/ Te-au tâlhărit și ți-au luat și porii din ființă./...// Te-aș colinda, dar ți-au furat și ieslea lui Iisus/ Și dreptul de a mai visa, de a privi în sus” (*Colindul celor obidiți*).

Un sensibil imn dedicat poezilor demonstrează admirația autoarei pentru acești “vânători de vise” și faptul că știe să le aprecieze dăruirea pentru cuvântul scris, “microb” pe care cu toții îl poartă în cuget și în vene, indiferent de problemele cu care se confruntă sau în ce colț de lume s-ar afla: “Dragi mânuitori de vorbe, de aici, din largă zare,/ Astăzi vă primesc la mine cu pălincă, pâine, sare,/...// Voi, culegători de stele plămădiți din raza lunii,/ Dăltuiți din curcubeie, voi, poeți, sunteți nebunii/ Zărilor senine, nalte...// Voi, poeți, din altă țară, care n-ați uitat cuvântul/ Românesc și scrieți neaoș, amintindu-vă pământul/ Ce v-a fost întâia vatră, leagăn împletit din dor,/...// Voi, doar voi, sunteți aceia ce din trup vă faceți scuturi,/ Din condeie, buzdugane.../ De aceea, cinste vouă, condeieri cu scrisu-n sânge,/ Căci ochii vă râd și-atuncea când în piept inima plânge” (*Voi, poeți*).

Curcubeul, simbol străvechi al judecării făcute de Creatorul nostru păcatului, constituie totodată și un simbol al harului Său dăruit omului, fiind utilizat/preferat de Eugenia în multe din poemele sale. Poeții „dăltuiți din curcubeie” semnifică misiunea sfântă pe care aceștia o au, de a împărți și altora din fărâma de divinitate ce le curge prin vene, de a despietri sufletele și a le inunda cu lumina cuvântului.

Eugenia Mihu contrazice convingerea generală sau “teoria” des vehiculată, conform căreia poezii sunt persoane triste ori deprimare, ce resimt viața ca pe o povară greu de suportat. Ea este o luptătoare și nu se lamentează de suferințele sale fizice (sau de orice natură ar fi acestea), ci se folosește de ele, pentru a crește mental, spiritual și, de ce nu, poetic: „Și-atuncea tac/ oricum mi-ar fi/ Înnod în inimă suspine/ Și las să pară că și azi/ Mi-e bine.// Iar ție, înger păzitor,/ Când

mi-este greu, nu-ți spun nimic,/ Căci nu vreau să te întristezi/
Vreun pic” (*Dureri*).

Poeta căreia i-a intrat “dorul în ochi” (*Mi-a intrat un dor în ochi*) se pricepe foarte bine să facă haz de necaz, transformând o spovedanie ipotetică într-o savuroasă poezie: “Mă dusei alaltăseară la o sfântă mănăstire,/ Să îmi spăl vreo trei păcate și să fac mărturisire,/ Cum am dat cu băta-n baltă, cum am dat cu stângu-n dreptul,/ Și deși păcătuit-am, tot mi-am scos în față pieptul”. Lista păcatelor este destul de consistentă, dar cea care le-a comis nu pare să conștientizeze acest lucru și nici să regrete prea mult, rezultând un efect umoristic garantat: “Nu am multe, bre părinte, doar mi-am înșelat bărbatul,/ Dar... nu-i grav, că el nu știe, numai jumătate satul,/ Și nici n-am greșit adesea, de vreo op’șpe ori pe lună,/ Cred că n-a putut nici Domnul în caiet să mi le pună” (*Iartă, Doamne!*).

Volumul de față, în care sunt reunite peste 150 de pagini de poezie, dezvăluie deschiderea unui spirit superior (cel al autoarei) către o altă lume, a trăirilor interioare, ce nu lasă loc de pragmatism, ci doar de dăruire nelimitată. La aceasta se adaugă simțul umorului, al iubirii fără rezerve, jovialitatea și alte însușiri nobile, care transpar dintre file și ne oferă un portret fidel al „mânuitoarei de sentimente”, semnatară a cărții.

“Posesoare” a unei prozodii mai mult decât satisfăcătoare (dacă ne gândim că perfecțiunea este un ideal greu sau imposibil de atins), dobândită prin prisma talentului său și nu studiată, nici nu ai crede că poeta a fost, timp de mulți ani, în slujba cifrelor, domeniu care nu prea lasă loc de sensibilitate. Versurile caline curg armonios, ca un râu limpede, îmbrățișând mai multe tipuri de ritm, rimă și măsură, în vreme ce eul liric

se alintă, se zbuciumă ori (ni) se împărtășește, după cum muza a ales să se manifeste. Cu toate că poemele sunt lipsite de figuri de stil sofisticate, “cosmetizate”, ele au un puternic impact emoțional asupra cititorului, deoarece atuurile Eugeniei Mișu sunt (pe lângă tehnica bună de care aminteam și amprenta personală în configurarea imaginilor artistice) sinceritatea și simplitatea. Ea se inspiră din marea paletă de culori numită viață și deține cheia poetică a naturaleții transpuse în versuri, cu care reușește să deschidă poarta oricărei inimi.

Nu știm ce „arsenal” se (mai) găsește în posesia acestei ardelence simțitoare și altruiste, dar este cert că ne aflăm în fața unei poete de o mare profunzime și înțelepciune, pentru care scrisul nu reprezintă doar o armă sau o formă de terapie, ci mai ales un mod (sigur) de *a fi...*

(apărută în revista *Caligraf*, sub egida USR, nr. 5/2019, pag. 10)

Elisabeta Bogăţan – rememorând *Iubirile*

Elisabeta Bogăţan (n. 1949) este o altă (incurabilă) visătoare ce arde la flacăra poeziei. Membră a Uniunii Scriitorilor (Filiala Alba-Hunedoara) din anul 2009, a Societăţii Poeţilor Francezi (din 2018) şi a Uniunii Ziariştilor Profesionişti din România (din 2006), se bucură de un palmares bogat, publicând până în prezent 12 volume personale de poezie şi 24 de volume traduse din sau în limba franceză. Este deţinătoare a numeroase premii, diplome sau titluri obţinute în România, Germania, Franţa, Rusia şi Liban, fiind totodată inclusă într-o multitudine de antologii din ţară şi străinătate.

Volumul *Iubirile* (Editura “Eurostampa”, Timişoara, 2018) se compune din două cicluri (*I. Iubirile* şi *II. Calea*), dezvăluindu-ne o poetă delicată, înclinată spre introspecţie şi reverie, care nu conteneşte să descopere în oameni sămânţa dragostei, pe care o credea spulberată pentru totdeauna de vântul nepăsării (“treceam/ printre oameni/ uimită/ de lumina/ răsărită/ din ochii lor/ din trupurile lor/ din cântecele lor”), iar în darurile lui Dumnezeu pentru aceştia, oaza de linişte mult râvnită: “treceam printre ierburi/ uimită/ de lumina lor verde/...// priveam în văzduh/ păsările/ ca nişte lumini/ trecând/ deasupra de suflet/ deasupra de gând// vedeam cum aleargă jivinele/ ca nişte lumini/ scăpărând”. Dar cea mai plăcută evadare din cotidianul adesea străbătut de nenumărate nuanţe de gri este, pentru un scriitor adevărat, “născut şi nu

făcut”, în brațele cuvântului, iar când acesta este luminos, nimic nu poate fi mai frumos: “mă țineam de cuvânt/...// pe când orbitoare/ lumini/ din el/ reverberau” (*Lumina*).

Această metaforă-simbol adusă în “scenă” pentru exprimarea iubirii divine, lumina, pe care Blaga a ridicat-o la rang de artă, este apreciată și de Elisabeta Bogățan; ea înseamnă cunoaștere, evoluție spirituală, căldură, desprinderea din beznă ignoranței, mai ales atunci când este “multiplicată/ în toate”, determinând contemplarea nemijlocită a divinității și a Creației, în ansamblul său. Singura “greșeală” a autoarei, pe care aceasta și-o asumă cu maturitate, este că “prea mult/ am iubit-o/ și prea mult/ o iubesc”.

Un alt simbol important, întrebuițat de poetă pentru a ne ajuta să-i deciptăm efuziunile sufletului mustind de simțăminte nedisimulate, este ochiul, care semnifică, de asemenea, cunoaștere, capacitatea de a vedea dincolo de aparențe: “ochiul a toatele/ apropiatele/ și depărtatele/ privindu-mă/ cum mă căznesc/ să stau drept/ când aiurea furtuni/ mi se-aruncă/ spre piept” (*Ochiul a toatele*). În context, “ochiul” poate fi eul interior, conștiința sau însuși Creatorul, după cum lectorul alege să perceapă mesajul ascuns printre slove.

Uneori, autoarea simte nevoia să se întoarcă în timp, pe cărarea inocentă a copilăriei, acolo unde, “la lumina/ unei lămpi de petrol/ citeam/ pe ascuns/ după câte-un colț de perdea/ când părinții/ credeau că dormeam/...// despre timp/ despre loc/ despre pământ/ apă/ aer/ și foc/...// despre cât aş putea să visez// despre karma/ iubire/ bucurie/ și crez” (*Cărți*). Apar în “schemă” cele patru elemente primordiale din care a luat naștere viața (pământul, aerul, apa și focul), precum și karma

(forță impersonală ce cântărește toate faptele în decursul vieții și care determină, în ciclul de transmigrare a sufletelor, calitatea vieții următoare), fapt ce denotă că autoarea are cunoștințe temeinice din mitologia antică și religiile orientale.

Din această carte-autoportret, cu multiple semnificații, nu putea să lipsească unul din cele mai importante ingrediente ale unei vieți împlinite: “bucuria/ răsărind neașteptat/ din te miri ce/...// ...ca o explozie/ de culoare/ și cânt/...// strigată în patru zări/ sau cea despre care/ aproape mi-e teamă/ să și vorbesc/ să nu i se fărâme/ strălucitoare/ limpezimi” (**Bucuria**), sentiment pe care uneori, din neatenție sau din ignoranță, îl ținem la păstrare sub naftalina necazurilor zilei. Autoarea a (re)descoperit-o, împărtășindu-ne-o și nouă, chiar dacă “cea îndelung așteptată/.../ încă nu a venit”.

Urmează o (altă) definiție a vieții desprinsă din versuri, în care existența este văzută ca un cumul de “drumuri largi/ spre nisipurile mișcătoare/ ale depărtării/ luminate/ de cântecele/ morganelor”, “drumuri mirate/ pe margini de-abisuri// ...îndârjite/ printre măracinișuri/ și pietre colțuroase” sau “drumuri strâmte/ printre binefăcătoare/ hotare...// drumuri încete/ pe care-mi car precum melcul/ grele răspunsuri/ și întrebări”. Dintre toate „căile de comunicație” spre țelurile propuse, cel mai greu de parcurs pentru autoare au fost acele “drumuri/ prin mine însămi// pe care/ m-am rătăcit/ ades/ și încă mă rătăcesc” (**Drumuri**).

Iubirea de partener capătă, în viziunea Elisabetei Bogățan, conotații aparte. Ea îl “vede” pe acesta ca pe un Făt-Frumos fără “cal năzdrăvan”, dar cu “un cuvânt înaripat”, de care s-a lăsat cucerită. El îi declară în manieră originală dragostea sa fierbinte, ajutat de cuvântul “magic”: “am atâta

iubire/ de dat/ și-ți pot fi reazem/ și casă/ și bucurie la masă”, argumente ce par a fi fost suficiente, fiindcă autoarea ne mărturisește: “am pornit de mână/ sub vânt/ sub viscol/ și ploii”, în timp ce “zburau luminile/ din noi/ învârtejite” (*Locuind cu Făt-Frumos*). Nu este uitată cea mai dragă ființă, mama, care “împuținată/ temătoare/.../ se topește-ncet/ în lumină”. Pe lângă iubirea filială, poeta îi poartă acesteia un nețărmurit respect și un dor nestăvilat, amintindu-și cum “ne-a crescut.../ cu lumină de rugăciuni/ și de povețe/ mândră de sarcina sa”. Fără acest înger trimis în dar pentru a o proteja cu aripile sale de lumină, “mă apăr de vânt/ locuind în cuvânt/...// pe când mama/ se mută încet-încet/ în gând” (*Mama*).

“Mă înalț cu tăcerea/ pe tăcere/ călcând// înveșmântată-n/ vedere/ ca-n mine însămii” (*Vederea*), ne mai spune autoarea, primind “cuvântul/ cu bucurie/...// cu mirare// ...temătoare/ pentru puterea ascunsă/ sub pleoapele lui/ tremurătoare”. Ea este în continuare fascinată de “câte universuri/ zac în el/ nerostite/...// câte pustiri/ nedezlănțuite// ...câte arderi/ și câte-nghețări/ pe mări/ de singurătate// câte-ntrebări/ și câte răspunsuri/ nedezghiccate”, experimentând “cuvântul/ preschimbant în cântec/ în strigăt/ în semn”, dar și “cuvântul îndemn” sau “cuvântul balsam” (*Cuvântul*). Acesta are ecou în sufletul său, creând adevărate broderii de simțire autentică: “poezie/ și vis/ simt prin vene curgând/...// poezie/ și rugă/ îmi luminează drumul/...// poezie/ blând luminând/ atâtea zbateri/ între hotare/ crescând”. “Niciun alt aer/ n-aș putea să râvnesc/ pentru respirație” (*Poezia*), ne mărturisește autoarea, împărtășindu-ne secretul echilibrului său în această lume cenușie și confuză, prin care ne târâm cochilia de carne.

Pe portativul trăirilor sincere, autoarea așază, în ordine, ca pe niște note muzicale (dez)acordate, piedicile apărute în calea (“cea nebătuță încă/ de gând”) spre maturizare și spre desăvârșirea spirituală. Dintre acestea nu lipsesc “mărăcinișuri înlăcomite” ce “săreau/ să mă-mbrățișeze” (*Mărăcinișurile*); “învârtejiri de nisipuri” ce “mă troieneau/ mă destroieneau/ mă răsuceau” și prin care “picioarele îmi erau/ tot mai grele” (*Nisipurile*); “nesfârșite labirinturi/ printre fețele cuvintelor/ și ale lucrurilor/ și înțelesurilor”, în care “nici măcar ecoul/ nu îmi răspunde” (*Labirinturile*); mulțimile “grămădite/ unele peste altele/ lipite/ unele peste altele”, unde “fiecare se avea ca misiune/ pe sine însuși” (*Mulțimile*); “oglinzi fără număr”, ce “mă multiplicau/ inutil” și “mă furau/ mă preschimbau/ mereu/ după forma și culoarea/ visului” (*Oglinzile sinelui*); ispite ce “mă îmbiau.../ din toate părțile” și în care “buimăcită mă încurcam” (*Ispitele*).

Ieșirea dintre meandrele încercărilor puse în cale la tot pasul de străjerii destinului s-a făcut, în cazul Elisabetei Bogățan, cu ajutorul Cuvântului “care-a ales lumina/ de întuneric” și “a despărțit apele/ de uscat” (*Cuvântul*), acesta fiind nimeni altul decât Dumnezeu. Aplecarea spre credință a autoarei transpare dintre file, poeziile sale fiind o spovedanie a unui suflet care și-a găsit liniștea, prin mărturisirea iubirii sale “prea mari” pentru cele lumești, în speranța iertării. O carte cu o simbolistică grea, care ar trebui să ne dea de gândit, ce trebuie parcursă și cu ochii minții, nu doar cu cei trupești. O carte în care bucuria prinde aripi, iar iubirea transcende copertile, pentru a ne umple cugetele de lumină...

(urmează să apară în revista *Nord literar*, sub egida USR)

CUPRINS

- Ionel Necula – popas în lumea iubirilor lui Cioran * 5**
Ion Roșioru – un virtuoz al poeziei cu formă fixă * 13
Geo Galetaru – un periplu (ne)prevăzut prin *Iarna cireșelor amare* * 25
Mirela Ianuș Dinga – *Arpegii* sau muzica sufletului * 33
Constantin Stancu – *Știri de ultimă oră* pe canalul poeziei * 41
Miron Țic – *Visul din iarbă* * 49
Nicolae Crepcia – *Mierlă sângerându-mi pe umăr* * 56
Ileana-Cornelia Neaga – *Impresii alandala* * 64
Valeriu Valegvi – *Eva printre degete* * 73
George Văidean – în dimineața poeziei, așteptând mântuirea * 79
Gabriela Mimi Boroianu – simțind *nostalgia cuvintelor* * 85
Eugenia Mihu – poeta cu *lacrima rotundă* și “dorul în ochi” * 92
Elisabeta Bogățan – rememorând *Iubirile* * 102

De aceeași autoare:

- **Cartea terapeuților**, reportaje/interviuri, Editura Vultur ZM, Deva, 2002;
- **Cursuri practice naturiste**, Editura Vultur ZM, Deva, 2004;
- **Lacrimi de suflet**, poeme, Editura Emma, Orăștie, 2014;
- **În oglinda sufletului meu**, poeme, Editura Inspirescu, Satu-Mare, 2015;
- **Pasiune**, poeme, Editura Inspirescu, Satu-Mare, 2015;
- **Ingenuitate**, poeme, Editura Inspirescu, Satu-Mare, 2015;
- **Suflete de ceară**, poeme, Editura Armonii Culturale, Adjud, 2016;
- **Destine**, proză, Editura Armonii Culturale, Adjud, 2016;
- **Ecouri din tenebre**, poeme, Editura Armonii Culturale, Adjud, 2018;
- **La margine de curcubeu**, poeme, Editura Armonii Culturale, Adjud, 2018;
- **Urme de condei (I)**, cronici, eseuri, editoriale, interviu, Editura Armonii Culturale, Adjud, 2018.

I.S.B.N. 978-973-146-696-5